Teoretická bakalářská práce

Fotograf Petr Daniel

Bc. Nikola Polášková

Slezská univerzita v Opavě
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Institut tvůrčí fotografie
Opava 2015

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ

Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě

TEORETICKÁ BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

FOTOGRAF PETR DANIEL

THE PHOTOGRAPHER PETR DANIEL

Bc. Nikola Polášková

Obor: Tvůrčí fotografie

Vedoucí práce: Miroslav Myška

Oponent: MgA. Karel Poneš

Opava 2015

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je zdokumentovat fotografickou tvorbu brněnského dokumentaristy Petra Daniela. Práce se kromě jeho fotografických souborů zabývá také publikacemi, které vydal, a podává relevantní informace o jeho životě.

Klíčová slova: Petr Daniel, Brno, dokumentární fotografie, publikace

Abstract

The aim of this thesis is to document the photographic work of a Brno-based documentary photographer Petr Daniel. Not only does the thesis deal with his photographic series but it also focuses on books that he published, and it also provides relevant information about his life.

Key words: Petr Daniel, Brno, documentary photography, publication

SLEZSKÁ UNIVERZITA V OPAVĚ
Filozoficko-přírodovědecká fakulta v Opavě
Akademický rok: **2014/2015**

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení:	**Nikola POLÁŠKOVÁ**
Osobní číslo:	**F110482**
Studijní program:	**B8204 Filmové, televizní a fotografické umění a nová média**
Studijní obor:	**Tvůrčí fotografie**
Název tématu:	**T: Fotograf Petr Daniel**
Téma anglicky:	**T: The photographer Petr Daniel**
Zadávající ústav:	**Institut tvůrčí fotografie**

Zásady pro vypracování:

Teoretická bakalářská práce se zabývá fotografickou tvorbou Brněnského dokumentárního fotografa Petra Daniela. Práce podává relevantní informace o jeho životě, fotografických souborech, které vytvořil, a publikacích, které vydal.

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Během chůze Brnem - Petr Daniel, Pavel Šešulka
Dobrý den, Brno - Petr Daniel, Ludvík Kundera
89./98. Fotografie - Petr Daniel

Vedoucí bakalářské práce: **Miroslav MYŠKA**
Institut tvůrčí fotografie

Datum zadání bakalářské práce: **11. ledna 2015**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. června 2015**

Prof. PhDr. Vladimír BIRGUS
vedoucí ústavu

V Opavě 11. ledna 2015

Poděkování

Za vedení této práce, konzultace a mnoho cenných rad děkuji Miroslavovi Myškovi. Dále děkuji Petrovi Danielovi za jeho čas a ochotu se mnou spolupracovat a sdílet informace. Mé poděkování patří také mé rodině za podporu v průběhu celého studia na ITF.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila níže uvedené zdroje. Souhlasím, aby byla tato práce zařazena do Univerzitní knihovny Slezské univerzity v Opavě, do uměleckoprůmyslového muzea v Praze a zveřejněna na internetových stránkách www.itf.cz.

Obsah

1. ÚVOD 9

2. ŽIVOT 10

2.1 Životopisné údaje 10

2.2 Rodiče 10

2.3 Osobní život a rodina 11

2.4 Začátky s fotografií 14

2.5 Vojna 15

3. STUDIUM 18

3.1 Lidová škola umění v Brně 18

3.1.1 Seznámení s Pavlem Šešulkou 19

3.2 Institut výtvarné fotografie 20

3.2.1 Úvod, obecně o studiu 20

3.2.2 Přínos 21

3.2.3 Zásadní lidé na Institutu 21

3.2.4 Zakončení studia 26

4. DALŠÍ FÁZE TVORBY 27

4.1 Přechod z ČB na barvu 27

4.1.1 Jak vnímá Petr Daniel barvu 27

4.1.2 První barevné fotografie 28

4.1.3 Současná situace 29

4.2 Výlety do zahraničí 33

4.2.1 Proč a jak fotí v zahraničí 33

4.2.2 Jednotlivé soubory a komentář k nim 34

4.3 Další soubory 37

5. FOTOGRAF A JEHO SOUČASNÍCI A BRNĚŇŠTÍ VRSTEVNÍCI 40

6. PUBLIKACE 42

6.1 89/98 42

6.1.1 O výstavě 42

6.1.2 O souboru 43

6.1.3 Spolupráce s Antonínem Dufkem 43

6.1.4 Forma 44
6.1.5 Vznik souboru 46
6.1.6 Fotografie 49
6.1.7 Závěr 50
6.2 DOBRÝ DEN BRNO 51
6.2.1 O souboru – vznik a obsah 51
6.2.2 Návaznost na Hrubého, Budíka, Reichmanna 55
6.2.3 Spolupráce s Ludvíkem Kunderou 55
6.2.4 Fotografie 57
6.2.5 Závěr 58
6.3 BĚHEM CHŮZE BRNEM 59
6.3.1 O souboru, forma 59
6.3.2 Spolupráce s Šešulkou 61
6.3.3 Obsah 63
6.3.4 TIMO – jeho texty a on 66
6.3.5 Závěr 68
6.4 JINÉ KNIHY O MĚSTECH 69
7. KURÁTORSTVÍ V GALERII POD BUKEM 71
8. ZÁVĚR 72
SAMOSTATNÉ VÝSTAVY 73
ÚČAST NA SPOLEČNÝCH VÝSTAVÁCH 74
ZASTOUPENÍ VE SBÍRKÁCH 74
SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK 74
SEZNAM PUBLIKACÍ 75
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY 76
SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ 77
SEZNAM ROZHOVORŮ 77

1. ÚVOD

Když se řekne jméno Petr Daniel, přímou asociací mnoha lidí je Brno. A to nejen proto, že v něm žije a tvoří, ale zejména pro jeho publikace, které o Brně a Brňanech vydal. S dílem Petra Daniela jsem se seznámila právě skrze tyto knihy (Dobrý den Brno a Během chůze Brnem) a od samého počátku byla nadšená věrnými obrázky z města, do kterého jsem se před několika lety sama přistěhovala a velmi se mi v něm zalíbilo. Listovala jsem knihami a nestačila se divit nad tím, jak věrně, a často s humorem, zachycuje místa či situace, která mi byla známa z života v Brně.

Petr Daniel je výborným dokumentaristou nejen ve svém rodném v Brně, ale také na cestách v zahraničí, kde často fotografuje. Z různých míst ve světě vozí fotografie ilustrující běžný život (občas pojednávající o zcela jiné kultuře) či vizuálně zajímavá místa. Kromě toho se věnuje zátiší, práci s barvami či jiným experimentům, a vytváří soubory na různá témata, která jej právě zajímají.

Cílem této bakalářské práce je seznámit čtenáře s dílem Petra Daniela a představit jeho tvorbu od počátku jeho zájmu o fotografii až po současnost.

Hlavním zdrojem jsou rozhovory s Petrem Danielem, které probíhaly průběžně osobně a skrze e-maily od září 2014 do července 2015.

Petr Daniel, autoportrét ▲

2. ŽIVOT

2.1 Životopisné údaje

Petr Daniel se narodil 22. 1. 1954 v Brně. Z domu, ve kterém strávil své dětství, se nikdy neodstěhoval a žije v něm dodnes. Vila na Hlinkách v blízkosti centra Brna se stala Petrovi Danielovi domovem, zázemím pro jeho firmu a v neposlední řadě také místem, které umožňuje realizaci menších fotografických výstav a vernisáží. Místo jeho bydliště je tedy ideální kombinací domácí pohody, profesního života i koníčku, který ho provází celý život, a to je fotografování.

2.2 Rodiče

Petr Daniel pochází z poměrně početné rodiny, jelikož měl další tři bratry. Jeho matka Helena Danielová pracovala jako účetní. Z povídání Petra Daniela vyplývá, že její role v rodině byla docela tradiční, zejména tedy pečovala o rodinu, své 4 syny a starala se o domácnost.

Otec Rudolf Daniel byl vyučený drogista. Pracoval jako zásobovač, a tudíž byl často mimo domov, jelikož střídal místa z pracovních důvodů. Mimo práci měl však mnoho koníčků a s velkou láskou pečoval o svou rodinu. Svým synům se hodně věnoval, brával je na výlety, na procházky v okolí Brna. Petr Daniel vzpomíná na sáňkování v hájence za Brnem.

Kromě klasických rodinných aktivit své syny zahrnoval i do svých koníčků, jedním z nich bylo také fotografování. Jako drogista rozuměl chemii, a tak si míchal doma sám vše potřebné pro vyvolávání fotografií v temné komoře. Společně se potom v dlouhých zimních večerech zavírali do kuchyně, která sloužila jako improvizovaná temná komora, a zvětšovali negativy. Na jejím místě je nyní jedna z kanceláří firmy Petra Daniela. Sourozenci tedy byli procesu vznikání fotografií vystaveni již od útlého dětství.

Jako nadšený fotograf Rudolf Daniel fotografoval opravdu hodně. Jeho fotografie byly zejména z rodinného prostředí, z čehož potom vznikala také rodinná alba, která vytvářel z fotografií. Dalším motivem objevujícím se často na jeho fotografiích byly zážitky z cest, jelikož byl také nadšeným turistou. Dělal průvodce na horách a mnoho fotografií vznikalo také tam. Je možné, že tato záliba ve fotografování na cestách má spojitost se současným fotografováním Petra Daniela, který je rovněž velmi aktivní právě při cestování v zahraničí.

Dá se tedy shrnout, že k fotografování přivedl sourozence Danielovi otec. Byl to také on, který každému z nich daroval jejich první fotoaparáty. Petrovi Danielovi bylo v tu dobu cca 12 let. Na fotografování nezanevřel žádný z nich, nicméně žádný z bratrů neprojevil tak vážný zájem a neprokázal takový talent jako Petr Daniel.

Petr Daniel tedy vzpomíná na dětství pěkně. Kromě fotografování, které dělal společně s jeho otcem, se věnoval sportovním aktivitám, například jízdě na kole, ale žádná z činností nebyla převažující nad těmi dalšími.

Archív PD: Otec Rudolf ▲

Archív PD: Matka Helena s bratrem PD ▲

Z rodinného alba: Petr Daniel s otcem ▲

Z rodinného alba: Petr Daniel a jeho bratři ▲

2.3 Osobní život a rodina

Petr Daniel je otcem a dědečkem. Má dvě děti, Kateřinu (38) a Honzu (34) a šest vnoučat. Nějakou dobu se snažil své děti nadchnout pro fotografování, nicméně to se nedočkalo velkého úspěchu. Dcera Kateřina občas něco vyfotografovala, ale v současné sobě se tím už nikdo v rodině nezabývá.

Co se týče žen, zdá se, že vztahy s nimi hrají v životě Petra Daniela významnou roli. Jako fotograf, člověk s mimořádně silným vizuálním cítěním, dokáže ocenit krásy něžného pohlaví. Není tedy divu, že byl ženou několikrát silně okouzlen a vystřídal několik partnerek. Sám říká: „Je to se mnou jako šest žen Jindřicha VIII.“

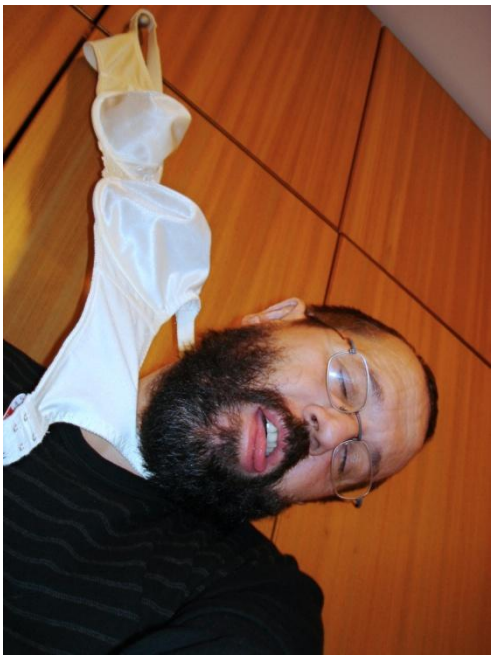

Petr Daniel, autoportrét o pocitech ze vztahů s ženami ▲

Do prvního manželství šel Petr Daniel poměrně v brzkém věku, a to ke konci studia na vysoké škole. Se svou první ženou Zdenou má dvě děti, Kateřinu (38) a Honzu (34). Manželství však skončilo rozvodem a následoval vztah s Alenou Dvořákovou. „Považuji to za velmi šťastné období mého života“ komentuje Petr Daniel vztah s architektkou, které si velmi vážil pro její inteligenci a přehled v umění. Mnoho času trávili společně s dětmi Petra Daniela z prvního manželství a dětmi Aleny Dvořákové. Po několika letech spokojeného vztahu však Alena Dvořáková onemocněla a zemřela. I po tak šokující události se však Petr Daniel zvládl posunout dál, starat se o děti své zesnulé přítelkyně a po pár letech začít nový vztah. Ten skončil poměrně brzy a následovalo druhé manželství. Se dvou druhou oficiální ženou byl osm let a manželství rovněž skončilo rozvodem. Při pátrání po možné spojitosti tvorby Petra Daniela a jeho žen se mi dostává odpovědi: „To byla vesnická holka, sice vystudovaná, ale o umění nevěděla skoro nic, takže tady nelze o inspiraci hovořit.“

První žena Zdena, Petr Daniel a jejich děti ▲

Alena Dvořáková ▲

V současné době žije Petr Daniel s Kateřinu Tlachovou, bývalou zástupkyní ředitele v Moravské galerii. Petr Daniel ji popisuje jako velmi inteligentní s přehledem v umění, se kterým jej často uvádí do souvislostí. Jejich soužití je tedy vzájemně velmi inspirativní a zcela jistě má Kateřina slovo ve výběru fotografií, které on vytváří apod.

Kateřiny Tlachové jsem se zeptala na pár otázek[1]:

1) Jak se Vám líbí obecně tvorba PD[2]? Máte nějaké oblíbené soubory/ fotografie?

„Petrovy fotky mám samozřejmě moc ráda, pochopitelně s plným vědomím, že moje pohnutky jsou stejně tak objektivní jako subjektivní. Totéž se týká oblíbených fotek/souborů: jedna věc jsou ty, jejichž kvalit si cením pro ně samotné (např. cyklus Hodina mezi psem a vlkem[3], Barvy[4]) a opravdu velký počet jednotlivých fotek, které jsou něčím výjimečné (zachycením okamžiku, specifickým viděním struktur a barev, technickou bravurou...); na druhé straně stojí ty, kde se ke kvalitě fotek ještě přidávají moje vlastní silné osobní vzpomínky a prožitky (např. Indie, Japonsko, Kuba,...). V žádném případě ale nejde o nějaké více nebo méně exotické „pohlednice“, jeho fotky mě spíš oslovují tím, že i na druhém konci světa vidí a zachycuje věci obecně lidské, jako jsou vztahy, komunikace, osamělost.

Úžasná věc na fotkách PD je humor, to je myslím mimořádná a vzácná schopnost, která hodnotu jeho fotek hodně zvyšuje. Je všímavý, pohotový, někdy ironický, ale nikdy zlý ani dehonestující. Myslím, že díky tomuto pohledu jsou jeho fotky zajímavé pro mnohem širší okruh lidí.“

2) Jak jste ve tvorbě PD zahrnuta Vy? (např. pomáháte občas s výběrem fotografií, říkáte svůj názor, organizujete výstavy?) Myslíte, že PD nějak ovlivňujete, co se týče tvorby, nebo je tam dokonce nějaké vzájemné ovlivnění?

„Petrovy fotky mě moc baví, líbí se mi k nim vracet a nacházet v nich nové detaily i nové vazby a souvislosti mezi nimi. Často o nich spolu mluvíme, hlavně když se připravuje

[1] Rozhovor s Kateřinou Tlachovou, e-mail, 21.7.2015

[2] PD = Petr Daniel

[3] Více o tomto souboru v kapitole 4.3

[4] Více o tomto souboru v kapitole 4.1.3

nějaký projekt – výstava, knížka, promítání. Konečný výběr ale vždycky dělá Petr sám a „nese svou kůži na trh“ (možná před tím do jisté míry ovlivněn našimi debatami ;-)) Při výstavách a knížkách pomáhám spíš organizačně/produkčně (korektury, rozesílání pozvánek a tak).

A taky mě baví, když občas dělám „asistentku“ u focení – držím barevné fólie nebo pruhovanou pásku, když jsme někde v přírodě nebo na cestách. V takovém případě ale platí, že na výsledné fotce nejsem vidět. :-)

Mluvíme-li o ovlivňování, tak je určitě vzájemné. Nejjednodušší je to u fotek z cest: Z různých důvodů většinou já vymyslím, kam pojedeme, a on tam pak fotí. Ale taky nápady na některé tematické cykly vyplynuly z našich rozhovorů – o fotkách, o knížkách, o filmech, o výtvarném umění a umělcích... Petr mě rozhodně ovlivňuje svým viděním světa, vizualitou, citlivostí vnímání kvality barev a světla. A rozhodně jsem se vedle něj dozvěděla spoustu nových věcí o fotkách, fotografování, fotografech!“

3) Vnímáte nějaké změny ve tvorbě PD? (Např. formu zpracování, inklinaci k určitému tématu apod.)

„Řekla bych, že hlavní tendence ve fotkách PD z poslední doby jsou dvě:

Tematické celky, které PD komponuje kombinováním současných fotek s dřívějšími fotkami ze svého autorského archivu. Zdá se mi to hodně zajímavé, protože to jednak umožňuje konfrontaci starších fotek s těmi nejnovějšími, ale zároveň to ukazuje, že určitá témata Petra zajímají dlouhodobě a zabývá se jimi systematicky.

Druhou tendencí jsou – váhám nad správným názvem – různě „aranžované“ fotky: např. přefocování dřívějších fotek s přidáním další „vrstvy“, zásahy do fotografované reality prostřednictvím barevných fólií. Myslím, že PD zůstává dokumentárním fotografem zejména na cestách (tedy mimo místo svého trvalého bydliště), kdy velmi vnímavě zachycuje každodennost, lidi, prostředí, ale i památky, umění a muzea a artificiální svět turismu. V domácím prostředí na reportážní fotografování do jisté míry rezignuje a hledá jiná témata, jiné cesty i jiné postupy.“

2.4 Začátky s fotografií

Petr Daniel vlastnil fotoaparát (Smenu) od poměrně nízkého věku. Fotografie, které vytvářel v dětství a mládí, od dvanácti do zhruba dvaceti let, by se daly charakterizovat jako

experimenty s tím, co fotoaparát dokáže, jak funguje světlo apod. Fotograf zachycoval věci běžného dne, vše, co jej obklopovalo, od ulic, krajin, až po rodinné příslušníky. „Filmy a fotografie z této doby však nejsou již bohužel k dispozici.“ říká Petr Daniel.

Fotografovat začal intenzivně na vysoké škole. Byl studentem Stavební fakulty na Vysokém učení technickém v Brně a právě v té době se začal jeho koníček intenzivně vyvíjet. Zakoupil si Praktiku a začal o fotografování přemýšlet ještě hlouběji.

Fotografie z počátku tvorby Petra Daniela ▲

2.5 Vojna

Po úspěšném absolvování studia na Brněnském VUT obdržel Petr Daniel inženýrský titul. Do budování kariéry v oboru se však nevrhnul ihned, jelikož před ním stálo splnění

vojenské povinnosti. Ani zde však na fotografování nezanevřel. Ba naopak, tento rok na vojně pro něj byl fotograficky zajímavou zkušeností.

Vojenskou povinnost vykonával u Mělníka v roce 1978 ve věku 24 let. Jelikož byl absolventem vysoké školy, místo klasických dvou let narukoval pouze na jeden rok. Dostal se k tzv. politrukům, neboli zástupcům velitelů jednotlivých útvarů pro politické záležitosti. Místo klasických povinností vojáka trávil čas v kanceláři a zabýval se činnostmi administrativními, jako psaní různých hlášení, kulturních programů apod. Navíc mu jeho dřívější zkušenosti s fotografováním pomohly získat povolení mít sebou po celou vojnu fotoaparát a měl to privilegium dokumentovat život útvaru.

Z archívu PD: přátelé z vojny, Petr Daniel v popředí ▲

Během vojny sdílel Petr Daniel kancelář s jistým Jurou Veličem z Bratislavy, který byl profesionálním fotografem. Na Slovensku se živil tímto řemeslem, fotografoval pro časopisy, dělal fotoreportáže a vytvářel pohlednice. Velmi rychle našli společnou řeč a strávili mnoho času zabraní v debatách o fotografování. Petr Daniel však žádnou z prací Jury Veliče neviděl, pouze se na toto téma bavili. Jejich přátelství tedy bylo zcela jistě zajímavou vsuvkou a zpestřením vojny, ale nejspíše ne něčím, co by ovlivnilo pozdější tvorbu Petra Daniela. Některá slova či rady zkušeného fotografa mu však v hlavě utkvět mohla, jelikož s ním Petr Daniel občas konzultoval volnou tvorbu, kterou pořizoval ve volném čase, tedy v čase vycházek, kdy se často procházel kolem Labe a fotografoval různá zátiší. Vizuálně však nebylo z tvorby druhého autora nic, co by na něj mohlo působit.

Fotografie z období vojny ▲

Fotografie, které vytvořil Petr Daniel v období vojny (viz níže), jsou různorodého charakteru. Většinou se jednalo o zachycení momentů s přáteli, se kterými se tam stýkal, či jejich společné občasné výlety . Samozřejmě však také reprezentativní fotografie reportážního

typu jako průvody a jiné podobné akce. Fotografoval také podplukovníka Cornu, jeho nadřízeného, se kterým měl velmi přátelský vztah, a který mu dovolil proniknout za profesní masku a zachytit jeho portrét opravdově.

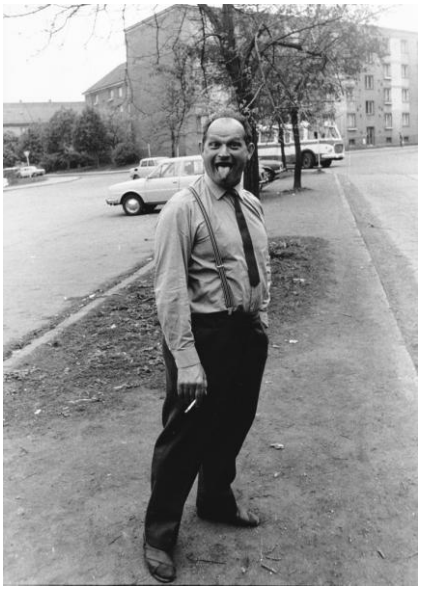

Podplukovník Corna ▲

Z období vojny ▲

Z období vojny ▲

Po návratu z vojny si našel Petr Daniel práci ve stavebnictví, čili v oboru, pro který byl vysokoškolsky kvalifikovaný. Nepřestával fotografovat a jeho nejčastějším motivem v této době byly momenty zachycené v domácnosti, zobrazující rodinu, zejména manželku a děti. Jednalo se tedy o vjemy, které na něj působili nejintenzivněji, jelikož trávil mnoho času s rodinou. Fotografie z této doby jsou velmi osobní a melancholické, zobrazující rodinnou pohodu.

Z rodinného prostředí ▲

3. STUDIUM

3.1 Lidová škola umění v Brně

Zájem o fotografii přivedl Petra Daniela rok po návratu z vojny (1980-1981) k zápisu na obor Fotografie na Lidové škole umění v Brně. Tato umělecká škola v Brně stále existuje a to pod názvem Základní umělecká škola Jaroslava Kvapila. V době jeho studia vedl obor Fotografie Petr Kňáva. Byl pedagogem na Masarykově univerzitě, obhájil titul PhDr. v oboru obecná teorie a dějiny umění a kultury, a zabýval se také tvorbou filmů pro ČT. Petr Kňáva byl jediný, kdo na škole fotografii vyučoval. I přesto, že nebyl nikterak významným fotografem a jeho fotografie ani jméno nejsou v současně době známé, ba dokonce ani k nalezení v internetovém světě, pro Petra Daniela studium pod jeho dohledem významným bylo.

Z doby studia na Lidové škole umění v Brně ▲

Forma studia byla taková, že studenti docházeli jednou v týdnu do umělecké školy a dostávaly úkoly na zadané téma. Při následujících schůzkách probíhala hromadná konzultace autorů jednotlivých fotografií. Skupina měla zhruba čtyři až pět členů, takže by se dalo říci, že se jednalo téměř o individuální přístup a zcela jistě byl prostor pro plnohodnotné hodnocení a bohaté diskuze nad fotografiemi. Zpětná vazba, kterou dostávali účastníci kurzu od Kňávy, byla zejména technického rázu, o kvalitě obrazu, barvách, kontrastech, světle, kompozici apod. Kromě konkrétních praktických úkolů se studenti účastnili přednášek na různá témata spojená s fotografií a nové informace se dovídali také tam. Studium trvalo rok.

Souběžně se studiem na Lidové škole umění docházel Petr Daniel do Klubu fotografů města Brna, kde se scházeli fotografové se stejným zájmem, navzájem si ukazovaly pořízené snímky a vyměňovali zkušenosti a kritiky. Autor vzpomíná na tradici vyvěšování pořízených fotografií na šňůrku za kolíčky. Hromadně se poté vyvěšené fotografie hodnotily a členové klubu měli prostor pro výměnu názorů.

Petr Daniel byl tedy stimulován mnoha podněty a slyšel na své i jiné fotografie různorodé názory. Postupně se tedy nejen vzdělával v oboru fotografie, ale také se formovala jeho osobnost a styl. V této době se motivem v jeho tvorbě začalo stávat nalezené zátiší.

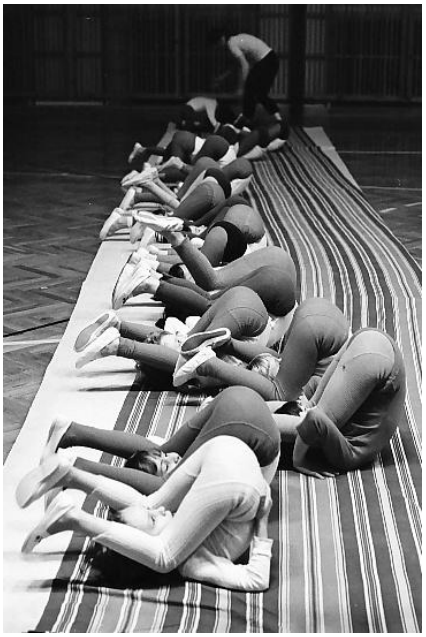

Z doby studia na Lidové škole umění v Brně ▲

Z doby studia na Lidové škole umění v Brně ▲

3.1.1 Seznámení s Pavlem Šešulkou

Kromě toho, že se začal Petr Daniel poprvé oficiálně vzdělávat v oboru fotografie, došlo zde také k jednomu důležitému setkání. Lidová škola umění byla totiž místem, kde se Petr Daniel potkal se spolužákem Pavlem Šešulkou, z čehož následně vznikl dlouhodobý jak přátelský, tak pracovní vztah. Přátelství trvá dodnes, přičemž v minulosti se spolu nejen intenzivně přátelili, ale také spolu fotografovali. Rozuměli si zejména proto, že jejich tvorba byla podobná žánrem, fotografovali stejné věci – lidi na ulici a prosté věci, které je obklopovaly. V době studia se bavili o fotografiích a vzájemně si je ukazovali – zajisté tak docházelo do určité míry k vzájemnému ovlivnění. V té době však společně nic nevytvářeli, spolupráce přišla až později.

Jak říká sám Petr Daniel: „Padli jsme si do noty“. Pavla Šešulku popisuje jako renesančního člověka a přátelství s tak inspirativním a umělecky nadaným člověkem pro Petra Daniela bylo a je zajisté velmi obohacující. Kromě fotografie spojovaly autory i jiné faktory. Například bydleli v Brně velmi blízko sebe a časem se ocitli i v pracovním vztahu,

jelikož Šešulka pracoval pro Petra Daniela jako údržbář v jeho vile. Více o Pavlovi Šešulkovi v kapitole 5.

Portrét Pavla Šešulky od Petra Daniela ▲

3.2 Institut výtvarné fotografie

3.2.1 Úvod, obecně o studiu

Rok poté, co dokončil studium na Lidové škole umění v Brně, pokračovala jeho studijní cesta dále. Kamarád Pavel Šešulka se přihlásil na Institut výtvarné fotografie (IVF) a byl přijat. Těsně před začátkem školního roku vybídl Petra Daniela, aby se zkusil přihlásit také. Na pobídku svého přítele se Petr Daniel přihlásil a byl přijat dodatečně. Pavel Šešulka a Petr Daniel se tedy v roce 1984 opět stali spolužáky a drželi spolu po celou dobu studia (1984-1985).

Tenkrát probíhalo studium jiným způsobem, než jak jeho podobu znají současní studenti Institutu tvůrčí fotografie (ITF). Škola v tu dobu fungovala poměrně krátkou dobu – její kořeny sahají do roku 1971, kdy pod vedením Karla Otty Hrubého vznikla Škola výtvarné fotografie svazu českých fotografů se sídlem v Brně. V poměrně krátké době následovalo několik zásadních změn, jako přesunutí místa konzultací z Brna do Olomouce a poslední konzultace do Rožnova pod Radhoštěm. Časem se stalo místem setkávání k závěrečné konzultaci tradiční Horní Bečva.[5]

[5] MALŮŠEK, Marek. Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě v letech 2006 – 2010. Teoretická diplomová práce. FPF Slezské univerzity v Opavě. Vedoucí diplomové práce prof. PhDr. Vladimír Birgus.

Petr Daniel vzpomíná na víkendové dojíždění do Olomouce jednou za čtvrt roku a návštěvu Horní Bečvy vždy při příležitosti závěrečné konzultace. Na IVF studoval v době jeho rozkvětu. V roce 1982 totiž převzal vedení Vladimír Birgus a přinesl sebou několik inovací. Nejenže pedagogický sbor obohatilo několik nových pedagogů, ale také původně jednodenní konzultace se prodloužili ve dvoudenní, což vedlo ke zkvalitnění výuky a dávalo prostor pro větší množství konzultací, z čehož těžili pozitivně zejména studenti. Kromě praktických úkolů se začaly vyučovat také dějiny fotografie a dějiny umění.

Dalo by se tedy shrnout, že Petr Daniel měl to štěstí být součástí dění na IVF těsně po zavedení výše uvedených změn k lepšímu, které se dají považovat za vcelku zásadní a na základě nich potom došlo k dalšímu rozvoji školy.

Díky kamarádství Šešulky a Daniela jezdili na konzultace společně a většinu času spolu také trávili. Možná z toho důvodu si Petr Daniel nevzpomíná na žádná jiná jména spolužáků. Zcela jistě se však socializoval rád. Vzpomíná na charakteristickou atmosféru víkendových konzultací se vším, co je pro ni typické. Nikdo konkrétní mu však neutkvěl v paměti.

V současné době se příležitostně stýká s několika dalšími fotografy žijícími v Brně, kteří v minulosti také absolvovali Institut výtvarné fotografie, a to Michal Bartoš, Vít Mádr a Zbyněk Maděryč, kteří jsou podrobněji zmíněni v kapitole 5.

3.2.2 Přínos

Obecně bylo studium Institutu výtvarné fotografie pro Petra Daniela velmi přínosné. I přesto, že již měl za sebou rok studia na Lidové škole, Institut byl prvním pořádným impulzem pro jeho dosavadní tvorbu a ve fotografovi vzbudil ještě vážnější zájem o fotografii. Začal více přemýšlet o fotografii po technické stránce a o různých technikách, které pro něj byly nové. Nejzásadnější přínos uvádí Petr Daniel fakt, že začal přemýšlet v celcích, hledat mezi fotografiemi souvislost, či jakousi vizuální spojitost, a následně je skupit do souborů. Uvědomil si, že soubor je více než jednotlivá fotografie a právě na Institutu výtvarné fotografie vznikaly jedny z prvních tematicky sjednocených souborů.

3.2.3 Zásadní lidé na Institutu

Petr Daniel si z období studia na IVF vzpomíná na následující pedagogy, kteří tam v té době působily a učili ho: Vladimír Birgus – vedoucí IVF, dějiny fotografie, Milan Borovička - portrétní fotografie, Miroslav Bílek - krajinářská fotografie, Miroslav Myška – užitá

fotografie, reportážní a dokumentární, Vojtěch Sapara – speciální techniky, Antonín Braný – dokumentární publikace, reportážní fotografie a barevné skladebné postupy, Miroslav Vojtěchovský - fotografické zátiší.

Na určité pedagogy má Petr Daniel intenzivnější vzpomínky než na jiné. Vedení Braného a Vojtěchovského bylo pro Daniela jistě velmi významné a nepochybně na něj mělo jejich působení vliv.

Antonín Braný (1954 - 2010) – významný Český fotograf zabývající se zejména dokumentární tvorbou působil na Institutu výtvarné fotografie jako pedagog (v letech 1983–1989). V tu dobu tam studoval také Petr Daniel, který k Antonínu Branému shlížel. Byl pro něj velkou inspirací a jeho fotografie si pamatuje dodnes. Před studiem na Institutu jej však neznal, s ním a jeho dílem se seznámil až v rámci studií. Když se ho ptám, jakou si vybaví fotografii, když se řekne Antonín Braný, odpovídá: „Nějaká fotka s pomníkem někde z Prahy a běží tam tak z formátu tak dva psi...ta dekompozice, jak se tehdy nosila“.

Jeden z úkolů, který Antonín Braný vedl, byl Dokumentární publikace. Petr Daniel vytvořil dokumentární soubor a následně si sám vytvořil knihu, s názvem Hon, která byla výstupem tohoto předmětu. Soubor vznikl během jednodenního honu, na který jej vzal přítel z mládí, v Pasohlávkách. I když je obecně jeden den na vznik kvalitního souboru poměrně málo, v tomto případě se krátká doba, která byla fotografování věnována, rozhodně nepodepsala negativně na kvalitě souboru. Petr Daniel dokázal mistrně zachytit jak klíčové momenty honu, tak pomyslně malé a nedůležité detaily a situace kolem, bez kterých by však nebyl obraz honu celistvý. Autor zde zobrazuje typickou atmosféru a vtahuje diváka do děje. Za knihu obdržel od samotného Antonína Braného velkou pochvalu. Provedení knihy, rytmus fotografií, v jakém se střídají na jednotlivých stránkách, a celková grafická úprava, sklidili velký úspěch.

Úspěšný soubor Hon však nebyl pro Petra Daniela jasnou volbou od počátku. Původně chtěl vytvořit soubor s rodinnými fotografiemi, které pořizoval v té době velmi intenzivně, jelikož byl ženatý a měl doma několik dětí. Většina fotografií z té doby, které nevznikaly pro studijní účely, jsou tedy plné momentů strávených s rodinou a domácí pohody. Průběžně tedy soubor rozvíjel se záměrem publikovat jej. Nakonec však zůstal o Honu.

Pochvala od Antonína Braného, tedy člověka, jehož tvorba se mu velmi líbila, velmi potěšila Petra Daniela a současně jej motivovala k další tvorbě. Pokračoval v podobném stylu dále a vytvořil například soubor zachycující odchyt zajíců, který se tematicky i stylově velmi

podobá úspěšnému Honu. Snažil se fotit zajímavé soubory, například kolegy z práce či oslavy MDŽ v ulicích, nicméně práce komentuje tak, že se kvalitou již nevyrovnaly Honu.

Ukázka ze souboru Hon ▼

Ukázka ze souboru MDŽ ▼

I přesto, že je Hon oficiálně prezentován jako první soubor, není tomu úplně tak. Na dovolené v Jugoslávii se svou první ženou vytvořil Petr Daniel dokumentární soubor z cest. Jednalo se o fotografie náhodných momentů a míst, na která během cest narazil. Tento soubor tedy vznikl ještě před studiem na IVF. Ačkoliv autor říká, že tento soubor kvalitou nepředčil Hon a má tendence připisovat prvenství jemu, v souboru z Jugoslávie je také mnoho kvalitních fotografií.

Ukázka ze souboru z Jugoslávie ▼

Miroslav Vojtěchovský (*1947) – významný český fotograf a vysokoškolský pedagog zabývající se zejména fotografií skla. Záliba Petra Daniela ve fotografování všeho kolem sebe nevedla pouze k zachycování aktivních dějů a života lidí, ale také nalézání míst, která byla prázdná, a přesto fotografovo oko přitáhla. Když nastoupil na Institut a stal se posluchačem Miroslava Vojtěchovského, který vyučoval Zátiší, byl jeho předmět dalším z oblíbených, protože měl již nějakou dobu zálibu v nalezeném zátiší. Jelikož není zastáncem aranžovaných fotografií, nalézat již hotová zátiší mu vyhovovalo.

Zátiší bylo poměrně častým tématem ve tvorbě Petra Daniela již před nástupem na Institut výtvarné fotografie. Kromě nalezených zátiší, na která tzv. narazil ve svém okolí, se mu věnoval i systematicky. Jeho práce statika ve stavebnictví jej zavedla na zajímavá místa,

která poskytovala dostatečné množství podnětů k realizaci takových zátiších. Pro státní ústav fotografoval památky a v době, kdy se opravovalo muzeum Komenského v Uherském Brodě, jezdil tam na statické průzkumy, přičemž ze stativu nafotografoval zdevastované části této stavby. Zaměřil se na zaprášená a neúhledná místa. Z toho vznikl soubor Na nikoho nezapomeňte a získal první místo v soutěži Týká se to také tebe.

Ukázka ze souboru z Na nikoho nezapomeňte ▼

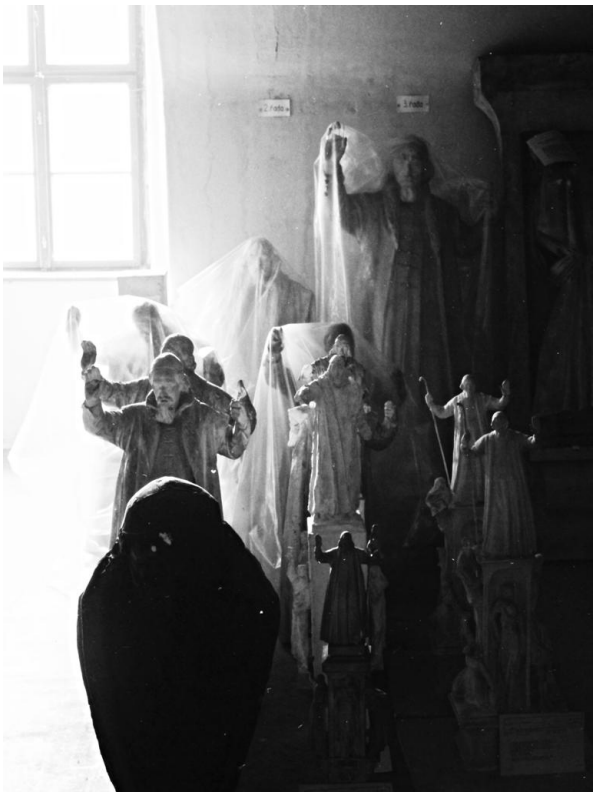

Ukázka ze souboru zátiší pořízených v bytě ▼

3.2.4 Zakončení studia

Petr Daniel se tedy v průběhu studia ujišťoval v tom, který žánr mu vyhovuje, který ho baví a ve kterém je dobrý. Současně však nezanevřel na techniky, které mu byly vcelku cizí. Vyzkoušel si aranžovanou a studiovou fotografii a také portréty, což ho ovšem nebavilo, a tak se s těmito konkrétními disciplínami zabýval pouze pro studijní účely. Statické nasvícené objekty v ateliéru mu nic neříkaly, působily uměle a Petr Daniel neviděl v aranžování věci před objektivem velký smysl. Tento názor mu v podstatě zůstal dodnes. Preferuje přirozené věci, které jej obklopují a zachycují jedinečné momenty, které již nejdou na rozdíl od ateliéru znovu naaranžovat a nasvítit.

Petr Daniel strávil na Institutu výtvarné fotografie dva roky (82-83, 83-84), avšak studia předčasně zanechal. Na otázku proč odpovídá: „Byl jsem laxní a to jsem celej život, takže jsem to nedotáhl.“ Přitom se jednalo o jeden z povinných předmětů, který Petrovi Danielovi chyběl absolvovat, a to Užitá fotografie pod vedením Miroslava Myšky. Nedostatek motivace a snahy ze strany fotografa tak tedy mohl z velké části za předčasné ukončení studia.

Těchto dvou let si však cení, i přes to, že doba, kterou na IVF strávil byla kratší než délka studia, kterou měl možnost využít. Studium i přesto považuje za přínosné a když teď reflektuje zpět do doby, kdy zanechal studia, svého rozhodnutí nelituje, jelikož fotografie mu byla vždy zejména koníčkem a oficiální dokument o úspěšném absolvován studia v životě nepotřeboval.

4. Další fáze tvorby

4.1 Přechod z ČB na barvu

Změna z tvorby černobílé fotografie na barevnou je zcela jistě zásadní pro každého fotografa. Veškerá raná tvorba Petra Daniela byla černobílá, pořízena analogovým fotoaparátem. Ve tvorbě Petra Daniela měl tento přechod pozvolný nástup, ale velký význam.

V roce 1993 začaly vznikat první barevné fotografie. Důvody pro pořízení si barevného diafilmu nebyly nikterak odlišné od jiných fotografů, kteří si změnou také prošli. Petr Daniel si chtěl zkrátka práci s barvou zkusit a v rámci tohoto experimentu si uvědomil, že jej barevná fotografie velmi baví. Po několika dlouhých letech, kdy se při fotografování díval na svět černobíle, byla tohle změna, kterou pozitivně přivítal.

Fotograf však nepřestal, ani po zakoupení svého prvního barevného filmu nosit analogový fotoaparát, se kterým byl zvyklý fotografovat dlouhá léta. Výsledek byl tedy takový, že kamkoliv se vydal, ať už se záměrem fotografovat, či bez něj, měl u sebe dva fotoaparáty. Jejich použití střídal podle toho, co jej zaujalo, a co usoudil, že se bude vyjímat v černobílé či barevné podobě. Petr Daniel také hovoří o jakési schizofrenii, kterou občas prožíval, když zahlédl ve svém okolí něco, co jej zaujalo. Někdy si totiž nevěděl rady, co zachytit kterým fotoaparátem. Tímhle způsobem, kdy měl u sebe vždy dva fotoaparáty, tvořil do roku 2006.

Oba způsoby zpracování fotografií co se barvy a černobílé formy týče, mají něco do sebe, takže se není čemu divit, když se někdy autor nemohl rozhodnout mezi jednotlivými variantami. Černobílá fotografie je abstraktnější a působí výtvarněji. Eliminuje různorodosti, které vznikají na fotografiích barevných a naopak dovoluje divákovi soustředit se na hlavní motiv či cokoliv, co se snaží fotograf vyjádřit a zobrazit. Na straně druhé, barevná fotografie je spojena s komercí a dělá jí téměř každý, jelikož barevně vidíme a stejným způsobem chceme zachycovat svět kolem nás. Sociální sítě i rodinná alba jsou plná barevných obrázků, na čemž sice není nic špatného, ale častokrát barva nepřináší fotografii nic pozitivního. Pracuje-li fotograf s barvou ve fotografii, neměl by to dělat bezmyšlenkovitě.

4.1.1 Jak vnímá Petr Daniel barvu

Petr Daniel zastává názor, že k barvě se musí přistupovat zodpovědně. Obsahově dobrá fotografie může být vizuálně velmi lehce pokažená, když si fotograf nedává na barvy pozor. Stejně tak jako umí dodat fotografii něco, co v černobílé chybí, nevhodně využitá může

být spíše rušivým elementem. Sám fotograf byl tedy na samém začátku velmi opatrný. O použití barvy ve fotografii říká: „Barva musí mít opodstatnění.“

Při práci s černobílou fotografií vidí člověk doslova černobíle. Důležitou roli hraje světlo, jelikož právě jeho zásluhou jsou jednotlivé části fotografie buď opravdu černé, nebo bílé. Dle Petra Daniela je důležité držet se tohoto druhu myšlení a pohledu rovněž při tvorbě barevných fotografií, kde mají fotografové často tendenci pracovat pouze s barvou (a to v tom lepším případě, v tom horším nepřemýšlí ani o barvě) a na důležitost správného světla zapomínat v domnění, že barva udělá veškerou „práci“ a efekt.

Jsou fotografie, které fungují v obou podobách. Existují však i takové barevné snímky, které, kdyby se převedly do černobílé, ztratily by svůj původní vizuální efekt. Tahle jednoduchá technika slouží občas Petrovi Danielovi jako pomůcka při ujištění se, že barva má na určité fotografii opravdu své místo a důvod. Je zajímavé sledovat vývoj názoru, kdy některá z fotografií vznikla záměrně barevně, nyní však fotograf považuje její barevnost za přílišnou a zvažuje, jestli barva neruší děj odehrávající se na ní a nebylo by lepší mít ji v černobílé podobě.

Problematika barvy ve fotografii ▼

Jak se tedy Petr Daniel rozhodoval, které momenty budou zvěčněny v černobílé a které v barevné podobě? Svou původní technikou fotografoval zejména lidi a situace odehrávající se na ulici. Když však uviděl zajímavé zátiší či scénu, která ho svou barevností přímo zaujala, a kde barevnost hrála podstatnou roli, volil barvu.

4.1.2 První barevné fotografie

První barevné fotografie byla zejména nalezená zátiší. Jednalo se o doslovnou hru barev s využitím principu kontrastu, monochromatického zbarvení celé fotografie, komplementárních barev či barevného akcentu. Tomuto tématu se věnoval Petr Daniel ve své

tvorbě poměrně dlouho. Hra s barvami ho zkrátka bavila. V roce 1997 měl první výstavu svých barevných fotografií.

Lidé se na barevných fotografiích objevovali také, ale jednalo se většinou o rodinné snímky, kterých má fotograf v archívu poměrně hodně, nicméně se jimi neprezentuje. Petr Daniel o sobě říká, že není systematikem, a tak fotografie nikdy žádným způsobem nedělil a netřídil na soukromé či umělecké k publikačním účelům. Fotografoval to, co mu přišlo v okolí zajímavé, a většinou to byla právě ta zátiší či jiná nalezená místa. Motiv lidí na fotografii byl pro jeho oko ze začátku barevné tvorby zřejmě až moc barevný. Toto téma se začalo v jeho tvorbě ve větší míře objevovat později. Když tedy vybíral fotografie do souborů a na výstavy, většinou zvítězily jednoduché motivy, zejména zátiší, zatímco lidé v jeho fotografiích zůstali v krabicích odloženi na později, či v albech na památku.

První barevná zátiší ▼

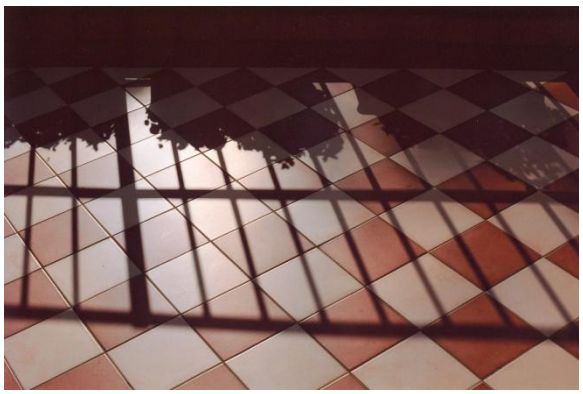

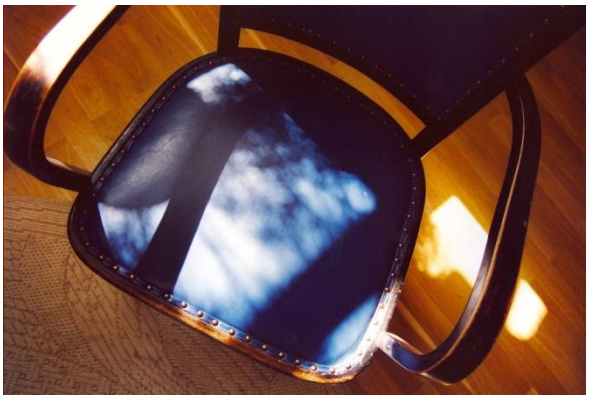

4.1.3 Současná situace

Své první barevné fotografie, které Petr Daniel prezentuje i dnes, tedy zobrazují většinou neživé věci. Zátiší a zákoutí, na která narazil při svých náhodných procházkách či na

výletech. Stejně jako většina jeho současníků té doby se nechal trendem barevného fotografování pohltit – kdo by také ne, když barva kopírovala realitu ještě věrněji než její černobílí předchůdci.

Většina fotografií Petra Daniela za několik posledních let je barevná. V současné době však reaguje na dobu překypujícími barvami svým způsobem. Vrací se ke svým barevným fotografiím a navrací jím černobílý vzhled. Počáteční nadšení z barvy opadlo a teď je velmi často znakem komerce. Příkladem je soubor Ze života žen, kde se autor zaměřuje na diskrétní chvilky a hovory mezi ženami různého věku jak z jeho okolí, tak náhodnými představitelkami tohoto pohlaví, na které narazí na ulici v Česku či zahraničí. V souboru je už poměrně mnoho fotografií, z nichž většina má dvě verze – barevnou a černobílou. Původní fotografie je vždy barevná, nicméně občas tam barva nehraje významnou roli nebo spíše ruší, v tom případě je autor převádí na černobílé varianty.

Ukázka ze souboru Hovory žen ▼

nus für alle.
Jetzt bis zu
€ 2.500,-
sparen!*
TOYOTA
NICHTS IST
UNMÖGLICH
Touring Sports und Auri
Austria
hr: toyota.at

2
108-11

Příklad převedení barevné fotografie na černobílou,
což v tomto případě prospělo ▼

Petr Daniel se i nadále zabývá fotografováním barevných zátiší. Ta jsou průběžně protkána jeho tvorbou z cest i z domova. všechny tyto fotografie řadí do souboru Barvy.

Ukázka ze souboru Barvy ▼

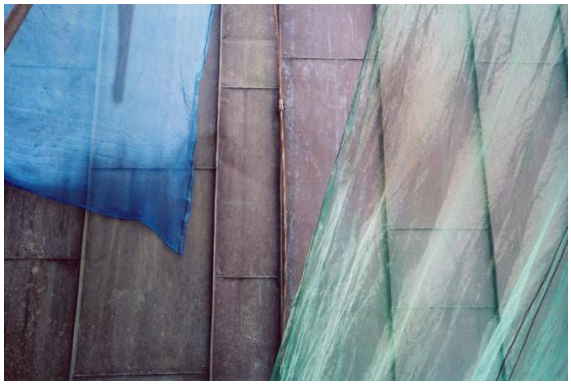

4.2 Výlety do zahraničí

4.2.1 Proč a jak fotí v zahraničí

Velká většina souborů Petra Daniela mají společné to, že vznikla v zahraničí. Jsou to dovolené a různé pracovní cesty mimo Českou Republiku, kde fotograf převážně tvoří. „Člověk tam má čistou hlavu a klid“, zdůvodňuje Petr Daniel. Obdobně ze stejných důvodů fotografuje také Vladimír Birgus.

Fotografie vznikají náhodně, bez jakéhokoliv plánu, jelikož streetlife se zkrátka naplánovat nedá. Petr Daniel je fotograf, který uctívá moment. Místo čekání na něj je však neustále v pohybu a v momentě, kdy něco upoutá jeho oko, sahá po fotoaparátu. O důležitosti momentu hovoří na svých webových stránkách následovně:

„Fotografie má tu úžasnou vlastnost, že je pravdivá, a krom toho méně úžasnou – totiž prchavost okamžiku. Když se podaří správně zachytit onen prchavý okamžik a všechno zapadne dohromady, může vzniknout dobrá fotografie, a to mi na fotografování připadá úžasné. Někdy člověk uvidí onen prchavý okamžik a jenom ho založí do paměti (tyto latentní fotografie jsou ty nejlepší, i když musíte být aspoň všímaví, abyste ho vůbec postřehli), jindy zase jste připraven, ale všechno nedopadne, jak má, a jenom zřídkakdy všechno zapadne.“[6]

Když cestuje, nějaký předběžný itinerář sice má – většinou jsou nějaká zajímavá místa, o kterých ví už předem, a které by rád viděl, ale největší váhu dává na improvizaci v neznámém prostředí. Co ho na tomto druhu fotografování baví je totiž určitá volnost a možnost nechat na sebe působit podněty z okolí, které je o dost jiné než to, které na nás působí dnes a denně doma. Když ho zaujme, co vidí, zvěční to na fotografii.

Někdo by mohl namítat, že při krátkodobém pobytu v cizí zemi nedokáže fotograf jako turista udělat věrohodný obrázek místa. Nejspíše tomu tak bude, ale vypovídat o místě pravdivě není to, co Petr Daniel chce vyjádřit. Jak již bylo uvedeno v předchozích odstavcích, zajímají ho děje, které se odehrávají jakoby za oponou, a spatřit či dokonce uchovat je může pouze člověk s mimořádně dobrým pozorovacím talentem a rychlým postřehem. Právě tyto vlastnosti, které Petr Daniel má, dělají jeho fotografie tak dobré.

Zajímavým faktem je ten, že fotografování doma, tedy v rodném Brně, pro něj takové kouzlo nemá. Tato činnost je tedy ryze záležitostí cestovní, kdy je fotograf odpočatý, neřeší povinnosti běžného dne, a může se tak oddat fotografii naplno. Klid, který většinou lidem

[6] DANIEL, Petr. Petr Daniel. http://www.petrdaniel.cz/ (31.10.2014).

v životě chybí, možná způsobuje, že člověk není tolik citlivý vůči okolí a snadno by obrazy, které jej zaujmou v zahraničí, ve spěchu přehlédl. Tuto věc si Petr Daniel uvědomuje také.

Fotografie tedy není součástí jeho běžných dnů – jen zřídka se stane, že po příchodu z práce by vzal fotoaparát a šel fotografovat. Podmínkou je chuť. Takový uvolněný přístup k fotografování má Petr Daniel pouze je-li dostatečně odpočatý a může svou pozornost plně soustředit na své okolí a momenty, které nečekaně nastanou a které považuje za dostatečně dobré na to, aby byly uchovány

4.2.2 Jednotlivé soubory a komentář k nim

Tato kapitola představuje ukázku z některých souborů Petra Daniela, které vznikly v zahraničí. Většina souborů obsahuje jak barevné, tak černobílé fotografie, podle toho, jak daná scéna na autora působila. Fotografie zachycují jak běžný život v ulicích cizích zemích, tak různá zátiší a hru s barvami. V závorkách jsou uvedeny roky, ve kterých Petr Daniel tyto země navštívil a fotografoval tam.

Izrael (1995, 2012)▼

Řecko (1991, 1993, 1996, 1997, 2002, 2007, 2013) ▼

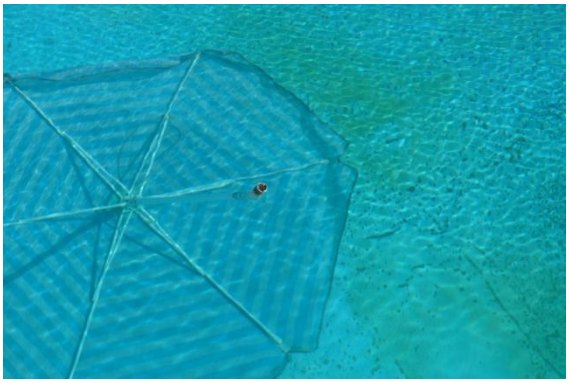

Austrálie▼

Indie (2006) ▼

Japonsko (2007, 2010) ▼

Amerika (2009) ▼

Barcelona (2009) ▼

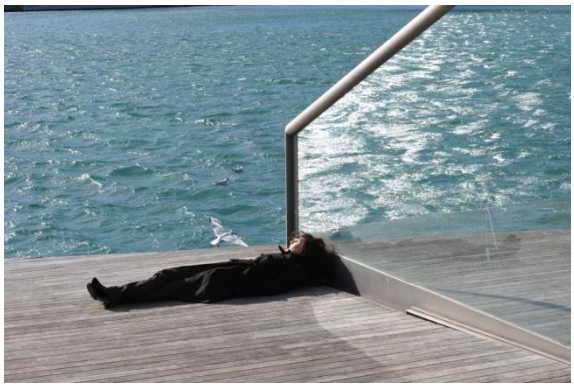

Londýn (2010, 2012, 2013) ▼

Kuba (2011) ▼

Paříž (2008) ▼

4.3 Další soubory

Hodina mezi psem a vlkem

Tento soubor působí tajemně, tak jako je tajemná doba, kdy tyto fotografie vznikají. A přesně toto tajemství se Petr Daniel pokouší do souboru dostat. Co pro něj znamená hodina mezi psem a vlkem? „Pro mne je to ta relativně krátká doba mezi dnem a večerem, tajemná doba kdy ubývá světla, ztrácí se barvy předmětů a zůstávají jenom jejich tvary, ale o to víc nabývá na významu barva světla. A právě o barvu světla mi jde. Barevné světlo večera, které se míchá někdy s červánky a někdy s umělým světlem tak nabývá významu obrazotvorného, mnohdy docela překvapivého.“ (CIT PD)

Cherchez la femme!

Soubor, ve kterém Petr Daniel objevuje krásy žen, komentuje takto: „Kterého muže by nezajímaly ženy? Kolik toho bylo o nich napsáno, kolik umění stvořeno? A přece mi to nedalo a musel jsem si zkusit je zobrazit taky a po svém.“

Plodinové

Jak se Petrovi Danielovi hromadily fotografie z cest, začal si s nimi pohrávat a zasahovat do nich přidáváním různých předmětů, a tak dotvářel jednou zachycenou realitu svým způsobem, který poté znovu zachytil.

Mezi uměním

Jelikož výstavní sály a galerie jsou místem, kde se Petr pohybuje poměrně často, fotografuje také tam. Na výstavách a vernisážích vzniká tento soubor.

Děti holocaustu

Soubor inspirovaný stejnojmennou knihou od Heleny Hepstein, „...v níž se snažila zachytit, jaké stopy nechává otřesná životní zkušenost rodičů – lidí, kteří prošli peklem holocaustu – na jejich dětech narozených po válce.“ [7]

Takovou zkušenost má maminka Petra Daniela, který situaci komentuje následovně: „To pak visí někde ve vzduchu takový neurčitý šedý mrak a já jsem se s ním na stáří takto pokusil vyrovnat.“

[7] Databáze knih. http://www.databazeknih.cz/knihy/deti-holocaustu-6274 (22.7.2015).

5. FOTOGRAF A JEHO SOUČASNÍCI A BRNĚŇŠTÍ VRSTEVNÍCI

Jedním z nich je **Michal Bartoš** (*1957), který se v současnosti živí produktovou, technickou, portrétní a reportážní fotografií a grafikou. Institut výtvarné fotografie dokončil v roce 1987 a poté získal několik ocenění, jedním z nichž bylo první místo v mezinárodní soutěži Czech Press Photo v kategorii „Každodenní život“. Dále se také zabýval zpracováváním odborné literatury a jeho fotografie je možné nalézt v několika sbírkách. Michal Bartoš se v současné době nadále věnuje volné tvorbě, kdy zachycuje momenty každodenního života. Dalo by se tedy říci, že tématem jsou si s Petrem Danielem velmi blízcí. Fotografie Petra Daniela jsou více poetické, jelikož se nevyhýbá detailu či krajině pro poskytnutí kontextu a podporu daného tématu.

Fotografie z Czech Press Photo, 1996 ▲

Dalším z fotografů je **Vít Mádr** (*1959), kterého Petr Daniel poznal výrazně později. Kromě základního i nástavbového studia na Institutu výtvarné fotografie má za sebou také studium Malířských technik na Lidové konzervatoři v Brně. Jeho tvorba je velmi různorodá. Lze v ní nalézt malby, kterými se zabýval původně, volnou a komerční tvorbu či propojení různých fotografických technik. Je velmi zajímavé, jak se v mnoha ohledech podobá žánrem Petrovi Danielovi. Vít Mádr vytváří dokumentární soubory, fotografuje v zahraničí, pracuje s barvou. „Soubor s názvem Barvy je nejzajímavější svým procesem vzniku. V podstatě se jedná o fotografické zachycení vzájemného působení různých tekutin.“[8]

Volná tvorba + Barvy ▲

[8] Vít Mádr. http://www.vit.madr.cz/cv01.html (5.2.2015).

Zbyněk Maděryč je dalším z fotografů, pohybujících se v okolí Petra Daniela. Na internetu stručně sděluje svůj profesní životopis: prošel si slováckým fotokroužkem, byl členem i ve vedení Hodonínských a Brněnských fotoklubů, účastnil se více než 200 skupinových výstav, založil tvůrčí skupinu Katedra experimentální fotografie, se kterou uskutečnil několik projektů. I přesto, že vystudoval VUT v Brně, živí se fotografií na komerční úrovni. Jeho posledním nejvýznamnějším projektem je soubor Prvocit. Jedná se o akty mužů u žen pokryté v kaolínu, vyfotografované v exteriérech.

Ze souboru Prvocit ▲

Pavel Šešulka je spolužák a dlouholetý přítel Petra Daniela. Mají mnoho společného, včetně fotografické tvorby a jedné publikace (Během chůze Brnem). Hraje významnou roli v životě Petra Daniela. Ten o Pavlovi Šešulkovi hovoří jako o renesančním člověku, který má talent na mnoho věcí. Kromě fotografie je nadaný hudebně (jako mladý zpíval v kapele), literárně (svým dvěma vnučkám napsal a vydal dvě knihy pohádek), také maluje, zabývá se grafikou a výrobou plastik. Na základě rozhovoru s Pavlem Šešulkou[9] jasně vyplynulo, že Petra Daniela má velmi rád a obdivuje ho: „Je to vynikající fotograf, cílevědomý, já ho obdivuju. Na vysoké to trochu flákal, ale potom se do toho pustil ohromným způsobem, neustále dva fotoaparáty u sebe.“ I když uznal, že jejich intenzivní přátelství je už spíše minulostí, jelikož se už nevídají tak často, na jejich mladá léta vzpomíná v dobrém. V Brně bydleli kousek od sebe a strávili spolu mnoho večerů debatami o životě a fotografiích a popíjením. Pavel Šešulka pracoval patnáct let ve vile, kde bydlí Petr Daniel, jako údržbář. Také mu tam vybudoval fotokomoru a zvětšoval fotografie. Tento pracovní vztah mezi nimi skončil poměrně nedávno (2013) Na otázku, jestli to nějakým způsobem neovlivnilo jejich vztah, odpovídá Petr Daniel tak, že nějakým způsobem museli své role vybalancovat, nicméně na jejich vztahu se to žádným způsobem negativně nepodepsalo. Pavel Šešulka dokonce řekl, že to mělo na jejich vztah pozitivní vliv, jelikož se viděli každý den a to se mu líbilo.

Fotografie z knihy Během chůze Brnem ▲

[9] Rozhovor s Pavlem Šešulkou 21.7.2015

6. PUBLIKACE

Jak jinak udělat fotografie více působivé než je seřadit v soubor a vydat knižně? Přesně to udělal Petr Daniel a právě autorství těchto publikací přispělo výrazně ke zviditelnění tohoto autora.

Jako úplně první kniha by se dala považovat autorská kniha Hon, která vznikla v rámci studia na IVF jako výstup praktického úkolu. Tato kniha, která nebyla publikována, byla vytvořena jako dokumentární publikace a vedoucímu tohoto předmětu, Antonínovi Branému, se velmi líbila, viz kapitola 3.2.3. Zásadní lidé na institutu

6.1 89/98

Dalším fyzickým výstupem byl katalog s názvem 89/98 a vyšel k výstavě, která se v roce 1999 konala v Moravské Galerii v Brně. Petr Daniel zde vystavil soubor, který nabídl divákům srovnání společnosti a okolí před rokem 1989 a po něm. Nebylo tedy přímým záměrem fotografa vydat knihu, ale poskytnout návštěvníkům výstavy a jiným zájemcům doplňkový materiál v podobě katalogu.

6.1.1 O výstavě

Mnoho lidí pamatuje situaci a život v letech kolem roku 1989. Bylo to významné období, ve kterém docházelo k řadě konfliktů a změnám ve vládě. Mnoho fotografů to dokumentovalo: „Zejména v prvních dnech listopadových demonstrací, kdy především mimopražští obyvatelé Československa získávali z oficiálních sdělovacích prostředků jen torzovité a mnohdy i zkreslené zprávy, fotografie opět hrála důležitou roli zásadní obrazové informace, o kterou ji připravil mohutný rozvoj televize v padesátých letech. Už 5.prosince 1989 byly v Mánesu a ve výstavní síni Foma v Praze otevřeny výstavy snímků z listopadových událostí, které byly v následujícím roce reprízovány na řadě míst v zahraničí.“[10] Ačkoliv Petr Daniel nebyl v té době zuřivým reportérem během těchto událostí, tuto dobu obecně zdokumentovanou měl a v tvorbě pokračoval dále.

[10] BIRGUS, Vladimír, Jan MLČOCH a Olga MALÁ. *Česká fotografie 20. století: průvodce*. Praha: Uměleckoprůmyslové muzeum, 2005, 163 s. ISBN 80-7101-041-3.

A mnoho lidí také zajisté zaznamenalo jistou změnu po revoluci v tomto zásadním roce. O deset let později v Moravské zemské galerii byla uspořádána výstava s názvem 10 let svobody, která měla nějakým způsobem zachytit a zprostředkovat divákovi skrze vizuální médium to, co se za posledních deset let událo. Výstava se konala 15. 7. – 29. 8. 1999 na chodbě ambitu Místodržitelského paláce.

6.1.2 O souboru

Petr Daniel spadá do generace, která si zažila obojí – situaci jak před a v roce 1989, tak v 1998. Postupem času byl dopad změny nejen pocítitelný, ale také viditelný. Okolí dávalo možnost pořizovat zajímavé fotografie a zachycovat scenérie, které dříve nebyly k vidění. Možná podvědomě vnímal autor tuto změnu, která časem zavedla myšlenky na možnost vzniku tohoto souboru, záměrem však zpočátku rozhodně nebylo vytvářet dvojice fotografií, které jsou výsledkem souboru. Vše vzniklo v podstatě náhodou a postupně.

6.1.3 Spolupráce s Antonínem Dufkem

V souvislosti se souborem fotografií 89/98 je nutné zmínit významnou osobnost fotografické scény, která je se souborem úzce spojena. Právě díky Antonínu Dufkovi se dostal do většího povědomí diváků, jelikož právě on byl ten, který rozhodl o umístění tohoto souboru do galerie. „Jak říká Bolek Polívka: Brno je velkovesnice. Když se člověk zajímal o fotku, tak na Dufka prostě narážel všude.“ komentuje způsob, jakým poznal Antonína Dufka, Petr Daniel. Nějakým způsobem měl tedy o něm povědomí a navštívil ho na začátku tvorby tohoto souboru. Antonín Dufek s ním několikrát v průběhu konzultoval fotografie, které Petr Daniel dával dohromady, a korigoval tak jeho tvorbu. Zhruba v půli práce, když soubor začínal pomalu ale jistě dostávat svou finální podobu, zašel za ním Petr Daniel znovu, a sklidil pochvalu. Jelikož se mu soubor líbil, nabídl mu možnost prezentace souboru právě v Moravské zemské galerii při příležitosti výstavy 10 let svobody. Jako hlavní konzultant tohoto souboru se poté dále angažoval a napsal úvodní text pojednávající o souboru v katalogu výstavy. Krátké zamyšlení na začátku katalogu nazval Fotografování času: tenkrát a teď. „V zaujetí přítomnosti si mnohdy ani nestačíme uvědomovat, jaká byla poměrně nedávná minulost. Často to vypadá, jako bychom se jí chtěli jen zbavit.“[11] Fotograf Petr ji však díky svým fotografiím připomněl veřejnosti. „Snad hlavním poselstvím Danielova

[11] DANIEL, Petr. *89/98.* Brno: Petr Daniel, 1999. ISBN 80-238-4295-1.

souboru může být skutečnost, že je svědectvím o člověku, který se chce vyznat ve světě kolem sebe, aby nemohl být snadno manipulován, aby mohl v nové společnosti zodpovídat za svůj život,“[11] komentuje Dufek.

6.1.4 Forma

Publikace je tvořena dvojicemi spolu souvisejících fotografií, vždy ležících na protějších stranách. Instalace na výstavě byla mírně odlišná, jelikož fotografie visely pod sebou. Jedna z fotografií, která je vždy umístěna na levou stranu a je v černobílé podobě, vznikla ještě před rokem 1989. Fotografie ležící na protější straně je barevná a zachycuje modernější dobu kolem a do roku 1998. Fotografie spolu zpravidla souvisí a je možné mezi nimi najít jistou spojovací linku. Záleží pouze na divákově subjektivním názoru, jestli vidí věci spíše společné, odlišné, či obojí a jestli vnímá změnu negativně či pozitivně.

89/98, ukázka dvojstrany ▲

Antonín Dufek popisuje způsob, jakým skládá Petr Daniel fotografie do dvojic následovně: „Hlavní motivací souboru 89/98 je porovnávání přítomnosti s minulostí. K tomu Daniel potřebuje své staré (tehdy ještě nebarevné) fotografie. Využívá starého principu „třetího významu“, který vzniká, když vnímáme dvě fotografie, které spolu mohou korespondovat. Každá je pak vnímána jinak, než kdyby byla sama.“[11] S tímto názorem se myslím může ztotožnit sám Petr Daniel, který říká o svých fotografiích v tomto souboru to, že kombinace dvou fotografií ukazuje jisté souvislosti a dvojice nabývá význam, které by třeba jednotlivé fotografie neměly, byly-li by prezentovány samostatně. Antonín Dufek dále hovoří o principu třetího významu jako o nejvyužívanějším principu fotožurnalismu a uvádí

představitele tohoto stylu, Maďarského fotografa Stephana Loranta, který je považován za prvního šiřitele tohoto druhu uspořádávání fotografií. Řazení dvojic vedle sebe našlo velkou oblibu v Anglii třicátých let a v Evropě poté našel mnoho pokračovatelů. Stephan Lorant publikoval takové dvoustrany v časopise Liliput.[11] Technika, kterou používal Lorant, se nazývá tzv. juxtapozice, což dle slovníku cizích slov „...je postavení dvou rovin reality vedle sebe za účelem objektivního srovnání, posouzení a vyhodnocení“[12] Obecně byl tento styl hojně používán k publikaci různých sociálních témat, zejména tam, kde se dalo něco porovnávat, např. svět bohatých a chudých. O takových fotografiích se Antonín Dufek vyjadřuje poměrně negativně: „Takové dvojice sloužily k redukování významného bohatství fotografického obrazu, který byl interpretován zcela jednoznačně a stával se pouhou ilustrací předem daného „třetího významu“, ve skutečnosti propagandistické teze“[11]

Fotografie Stephana Loranta ▲ [13]

Antonín Dufek také upozorňuje na jistá nebezpečí, která je potřeba zohlednit, ne-li očekávat: „Nepozorný „čtenář fotograf“ (tento náročný obor se u nás nevyučuje) může vnímat třeba jen minulost jako černou a přítomnost jako barevnou.“[11] Petr Daniel však zdůrazňuje, že ve svých fotografiích neobhajuje starou, ani novou dobu. Jedná se pouze o jisté obrazové zamyšlení, jehož hlavním cílem je porovnání přítomnosti s minulostí. Ovšem bez záměru nějakým způsobem ovlivňovat diváka a vsugerovávat mu osobní preferenci: „Nešlo mi přitom o mechanické rozlišení černobílého komunismu a jásavě barevné doby po jeho pádu, ale spíš o zachycení odlišností doby (v kladném i záporném smyslu). Není to žádná sociologická

[12] Slovník cizích slov. http://slovnik-cizich-slov.abz.cz (5.7.2015).

[13] Visual telling of stories. https://www.fulltable.com/ (10.9.2015).

studie, snad jen zachycení proměn, které byly tak nápadné a pro některé cizince obtížně vysvětlitelné stejně jako celá totalita.“ Důvodem, proč Petr Daniel diváka nepřesvědčuje o tom, která doba byla lepší a která horší je zejména to, že tvorba souboru byla pro něj samotného procesem zjišťování vlastního pocitu na toto téma. Že došlo ke změně bylo patrné a Petr Daniel pouze ukazuje jakási svědectví a snaží se přimět diváka k zamyšlení nad tím, jakým způsobem, a k vytvoření si vlastního názoru. Na otázku, jestli nemá opravdu žádnou preferenci, cituje slova Jiřího Suchého: „Kapitalismus je určitě lepší než socialismus, ale je horší, než jsem čekal. S tím se nedá než souhlasit.“

6.1.5 Vznik souboru

Jelikož se začal Petr Daniel věnovat fotografii již v mládí, měl ve svém archívu mnoho fotografií, které vznikly ještě před rokem 1989. Tím, že intenzivně fotografoval své okolí, krajinu i lidi, byl o deset let později schopný vysledovat změnu, a to jak fyzickými podmínkami života, tak sociologickou.

Jak tento více vrstevnatý soubor vznikal? Fotografie, které byly vytvořeny ještě před rokem 1989 pochází z původně jiných samostatných souborů. Černobílé fotografie na levých stránkách publikace tvoří dva druhy žánru, a to nalezená zátiší a dokument, přičemž fotografie pochází právě ze dvou souborů tohoto žánru.

Starší jsou fotografie dokumentární, vznikaly postupně od roku 1983. Z těchto fotografií, které vznikaly dlouhá léta bez jakéhokoliv konkrétního scénáře či plánování, vytvořil Petr Daniel v 90. Letech soubor Těžkoslovensko, který byl oceněn na Chebském bienále v roce 1990.

Ukázka ze souboru Těžkoslovensko ▲

Fotografie, které prolínají v katalogu dokument života, jsou nalezená zátiší, ke kterému má Petr Daniel velmi blízko a provázejí celou jeho tvorbu. Soubor nalezených zátiší vznikal původně do školního úkolu v průběhu studia na Institutu výtvarné fotografie, a to do předmětu zabývajícím se zátiším k Miroslavovi Vojtěchovskému. Petr Daniel však nakonec zpracoval jiné téma a tento soubor nalezených zátiší z ulic využil až později.

Ukázka nalezeného zátiší ▲

Dva výše uvedené soubory tedy položily základ souboru, který byl s příchodem nového režimu dále rozvíjen a kontrastován s novými hodnotami. Nakonec byl finálně dokončen v roce 1898 a prezentován v Moravské zemské galerii.

Již krátce po revoluci byla změna společnosti patrná. Byl viditelný náraz komerce a vliv reklam, a to jak na společnost, tak na krajinu, která se rychle začala zaplňovat billboardy a jinými lákadly, které byly symbolem moderní doby. Jednalo se o něco, co bylo nové, a velmi silné, nejen vizuálně. Tuto zaznamenatelnou změnu zajisté pocítilo mnoho lidí. Ti ovšem neměli tak autentický obrazový materiál jako Petr Daniel, který zachycoval pozvolné změny téměř patnáct let. Když tedy autor porovnal fotografie více než deset let od sebe vzdálené, viděl velký posun doby, který vyjádřil právě pomocí dvojic. O to větší je kontrast patrný, když fotograf dotvářel druhé fotografie již barevným způsobem.

První dvojice vznikla jako pokus a jednalo se o následující fotografie:

Černobílá fotografie vlevo vznikla při oslavách 1.Máje před rokem 1989 (cca 1983). Zachycuje neznámého generála při oslavách tohoto dne v rámci slavnostního průvodu v Brně. Druhá fotografie, barevná, byla vyfocena deset let později a zobrazuje oslavu při stejné příležitosti. Na fotografii je smějící se známá Petra Daniela. Náhodně rozložené fotografie na stole a jejich kontrast Daniela zaujaly. V ten moment bylo jasné, že toto téma si zaslouží více pozornosti. „Atribut mávátka u černobílé fotky prvomájového milicionáře i u kamarádky Evy Dítětové z prvomájové recese, a přitom zcela jiné výrazy tváře byly tím, co dalo vzniknout tomuto cyklu“, říká Petr Daniel. Po přiřazení fotografií k sobě se mu líbil kontrast barevné a černobílé. Odlišná barevnost charakterizovala odlišnou dobu. Po vytvoření první dvojice věděl, že tohle je téma, kterým by se chtěl zabývat a rozvíjet jej.

V momentě, kdy měl první dvojici, od které se mohl odpíchnout, a jasný koncept, podstatně mu to usnadnilo další práci na souboru. Zejména v tom smyslu, že autor věděl, čeho přesně chce dosáhnou a měl tedy jasný cíl ve své tvorbě.

Dalším krokem, který následoval, bylo udělat výběr starších, černobílých fotografií, ke kterým by potom následně dotvářel nové dvojice. K tomuto účelu tedy použil, jak již bylo uvedeno výše, fotografie z hotových souborů z minulosti. Tyto fotografie vytvořily kvalitní základ, na kterém soubor pevně stojí.

Místo vytváření zcela nových dvojic tedy pouze nacházel nové podněty a momenty, které by mohly vhodně doplnit vybrané černobílé fotografie z minulých souborů. Barevné fotografie, které je možné nalézt vždy na pravé straně katalogu, jsou tedy vyfotografovány za účelem doplnění černobílých. Nejedná se o skládání již hotových fotografií, autor chtěl vytvořit něco zcela nového, co by rezonovalo s tím, co je již dávno minulostí. Při

fotografování života kolem sebe tedy nosil obrázek vybraného černobílého souboru v hlavě a snažil se zachytit něco, co by s jednotlivými fotografiemi kontrastovalo.

6.1.6 Fotografie

6.1.7 Závěr

Petrovi Danielovi se povedlo vytvořit velmi silný soubor, zachycující plynutí času, jeho vliv na okolí a společnost a kontrast staré a nové doby. Skoro patnáct let práce na tomto tématu se pozitivně podepsalo na kvalitě souboru 89/98.

6.2 Dobrý den Brno

Ačkoliv je Petr Daniel cestovatelem tělem i duší a daleké, exotické a tajemstvím zahalené destinace jej lákají, miluje a fotografuje své rodné Brno. V něm se narodil, strávil většinu svého života a návraty do něj budou vždy šťastné. Navíc mnoho fotografií, které Petr Daniel vytvořil, vzniklo v Brně, jelikož je to místo, kde se pohybuje nejčastěji. I přesto, že není každodenním dokumentaristou a preferuje fotografování na cestách, existuje velké množství fotografií, které byly pořízeny právě v Brně. Dobrý den Brno je knihou, která právě tyto fotografie představuje.

6.2.1 O souboru – vznik a obsah

Talentu Petra Daniela zachycovat věci věrně, přirozeně a často s vtipem a jistou ironií si všimla Eva Dvořáková, která v té době pracovala jako redaktorka v památkovém ústavu. Oslovila Petra Daniela s tím, že o Brně již dlouho dobu nic nevyšlo, a jestli by toho nechtěl ujat. Fotograf byl velmi polichocen a výzvu s nadšením přijal, říká: „Hned jsem zakokrhal a řekl jsem, že ano.“ Začal prozkoumávat Brno a dívat se na něj s ještě větším zalíbením, než měl doposud. Zhruba dva roky trvalo, než Petr Daniel vytvořil materiál, se kterým byl spokojený a byl připraven jej po důsledné selekci publikovat. V roce 2001 tedy vyšla kniha o 160ti stranách s názvem Dobrý den Brno, v nákladu 1000 výtisků. 130 fotografií je doplněno texty Ludvíka Kundery.

V době, kdy tvořil tuto knihu, která je celá černobílá, již Petr Daniel fotografoval barevné fotografie, nicméně Dobrý den Brno chtěl udržet jednotně v černých a bílých odstínech. Říká, že nechtěl vytvářet cestovního průvodce, kde by barva potřeba byla. Cílovým publikem jsou občané a obyvatelé Brna, kteří se chtějí na své město a jeho každodenní podobu podívat skrze výtvarnou fotografii, ne turisté lační po atrakcích. I přesto, že lidé z Brna poznají většinu míst, v zadní části knihy je k dispozici seznam míst, na kterých byly všechny fotografie vyfoceny.

Soubor vznikal zhruba 2 roky různými způsoby. Autor toho nejen mnoho nachodil po Brněnských ulicích, ale také lítal v balóně a lozil po střechách, aby získal ty nejlepší záběry. Mnohá místa navštěvoval v létě i v zimě a sledoval, jak je jiná roční doba mění. Domlouval si návštěvu do několika Brněnských fabrik a podniků, které patří k Brnu, a fotografoval také tam (např. Zetor či Brněnský pivovar). Při tvorbě fotografií do knihy se snažil autor pokrýt místa, která jsou s Brnem neodmyslitelně spojena a vědomě je vyhledával

a fotografoval. V tomto procesu také sám poznal mnoho nepoznaných míst a dostal se do částí Brna, do kterých by ho samotného, kdyby netvořil fotografie pro publikace, se nenapadlo podívat. O víkendech se například vydával na cyklistické výlety po městě, k přehradě či k okolí řek Brna.

Fotografováno z balónu ▲

Fotografováno ze střechy ▲

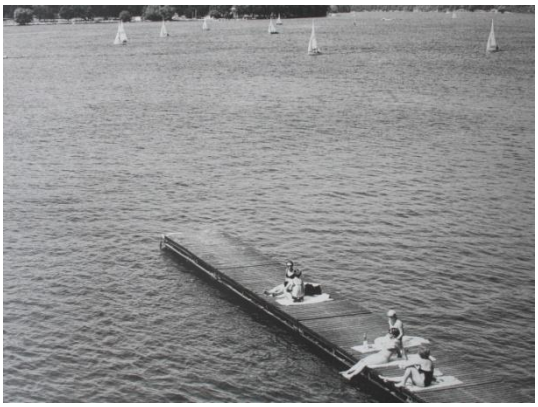

Jak roční období mění okolí Brněnské přehrady ▲

Brněnský pivovar ▲

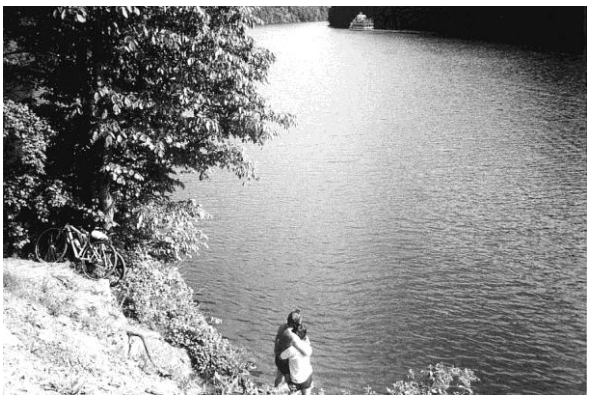

Poznávání Brna ▲

V publikaci je mnoho různorodých fotografií: krajinky, zátiší, architektura či městský život. Zatímco jednotlivě by některé fotografie neměly velkou váhu, v publikaci jsou nedílnou součástí kontextu a celistvé charakteristiky Brna. Příkladem jsou fotografie z míst, která nejsou sama o sobě ničím zajímavá, nicméně Brno nějakým způsobem popisují a v publikaci by tím pádem neměly chybět.

Soutok řek v Brně ▲

Petr Daniel v této knize také dokazuje, jak výborně je schopen pracovat se světlem a zachytit zajímavý moment (viz fotografie níže).

Minoritský kostel ▲

Hlavní nádraží ▲

V průběhu vytváření fotografií pro tuto publikaci konzultoval autor své snímky s Antonínem Dufkem. Hlavní náplň jejich konzultací byla, jak fotografie zorganizovat, aby to dávalo nějaký smysl. Dle rad Dufka jsou fotografie řazeny od větších celků k menším detailům a lidé se objevují spíše ke konci.

Lidé v Brně ▼

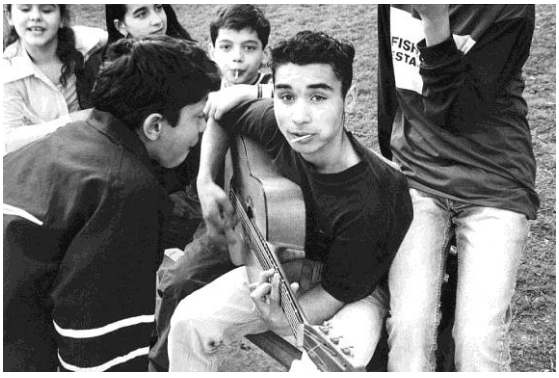

6.2.2 Návaznost na Hrubého, Budíka, Reichmanna

Do doby, než vyšla tahle publikace, měl divák se zájmem poznat Brno skrze fotografie možnost sáhnout po knihách, které o Brně dělali Miloš Budík, Karel Otto Hrubý a Vilém Reichmann. Více informací o této publikaci v kapitole 6.4.

V době, kdy Petra Daniela oslovila Eva Dořáková, již knihu znal a zpočátku měl pocit, že si vzal na svá bedra moc velké sousto tím, že souhlasil s její nabídkou. Trojice autorů totiž nasadila laťku velmi vysoko a kdokoliv vytvářející publikaci o Brně musel počítat s vysokou náročností zvládnutí tématu. Kdyby nebylo Evy Dvořákové z památkového ústavu, která nelenila a zařídila Brnu tak kvalitní dokumentaci, která z publikace vzešla, Petr Daniel by si sám od sebe na tak velký projekt netroufl. Říká: „Na takový velikány, to by mě ani nenapadlo navazovat.“ Nicméně pro tvorbu se nadchl a celý proces vytváření knihy si velmi užíval.

I přesto, že měl Petr Daniel při fotografování různých koutů Brna neustále před očima knihu Brno a věděl, že jeho fotografie musí splňovat určitý standard, aby dosáhly kvalit jeho předchůdců, rozhodně se nesnažil napodobovat jejich styl. Fotil způsobem, jakým byl zvyklý a jaký mu byl přirozený. Ostatně díky jeho osobitému stylu byl osloven.

6.2.3 Spolupráce s Ludvíkem Kunderou

Když Ludvík Kundera spolu se Skácelem psal texty ke knize této trojice, Brno, zřejmě netušil, že za nějakých čtyřicet let se k psaní veršů o Brně a pro něj vrátí. Skácel již bohužel nebyl na živu, a tak byla veškerá textová podpora v režii Ludvíka Kundery. Jeho původním záměrem bylo také okomentovat krátkým textem každou fotografii. S tím však Petr Daniel nesouhlasil, jelikož zastává názor, že fotografie by měla fungovat sama o sobě, bez jakékoliv textové podpory a podrobnějšího vysvětlování. Nakonec se však nějakým způsobem dohodli na spolupráci a Kundera vytvořil několik krátkých zamyšleních nezávislých na fotografiích. Texty současně nemají žádnou návaznost, ani spojitost, pouze doplňují fotografie. Básník pracoval na úvahách v průběhu vytváření knihy. Neviděl v té době všechny fotografie, pouze nějaký hrubý výběr v počáteční fázi, a na základě něj si udělal o souboru představu a začal tvořit. Většina textů tedy byla hotová v době, kdy se vytvářel finální výběr fotografií. Ludvík Kundera tedy věděl, co zhruba se od něj očekává, a tak začal literární tvořit ještě předtím, než knihu uviděl v její finální verzi.

Pojednávají, jak jinak než, o Brně, jak vypadá v jednotlivých ročních obdobích a co je pro Brno typické. Zatímco některá zamyšlení jsou prezentována ve formě klasického odstavce, jiné jsou graficky řešeny a rozprostřeny po celé stránce.

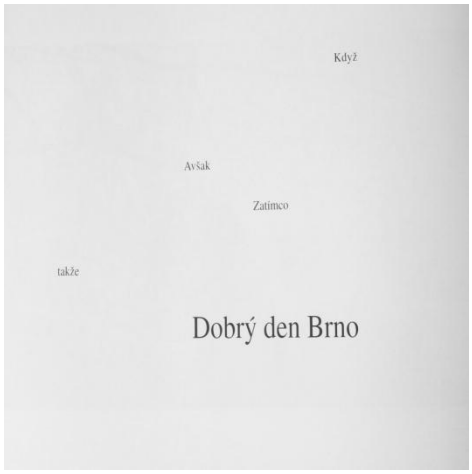

Kunderovy texty ▲

Texty umocňují fotografie a jsou výborným doplněním. Každý Brňan si rád přečte chválu na své město a v mnoha věcech dá autorovi krátkých textů za pravdu:

„Brněnské léto se nijak zvlášť neliší od lét v jiných městech „středního rozsahu“ a průměrné svéráznosti. Masové směřování na přehradní „móóóře“ není příliš nápadné. Prázdninové domorodé vylidnění je patrné jen brzy ráno nebo v sobotu odpoledne, jinak je odliv lidstva nahrazován turistickými přílivy. Přibylo autobusů s nápisem ZÁJEZD a hemživé oživení se nezměnilo. Navzdory kalendáři se za první podzimní den považuje 1. září, kdy děti klušou opět do školy. A záhy se ulicemi začínají sunout hlučné houfy, ne-li tlupy mužů a žen poněkud středního věku, všichni jsou radostně uvolněni, neboť se jim pracovní den přeměnil v relaxaci. Navíc se vše odehrává v klasické době burčáku, pojmu to v Praze téměř neznámého, v Brně však rozličnými vitaminy B podněcujícího všestranně dobrou, ne-li výtečnou náladu. Je veletrh, a to strojírenský, masy se hrnou na pisárecké výstaviště, které je obloženo i obleženo neuvěřitelnou spoustou plechu...

Hemžení ras a výtržníků,

Svízelné vniknout do hospod.

Když slova k.o. podléhají ryku,

Slyšet jen výkřik: „Pozor, schod!“

Ocel a sklo se vymkly z normálu,

Ale už pomalu je po bálu,

Čas přesmykl se do not, do tónů,

hudební podzim! Po večerech je vídat jiné než veletržní hosty: Koncertů, oper nikdy není dosti, podotýká stín Janáčkův a město přizvukuje.“[14]

Grafik Andrej Bielak nakonec knihu doladil a texty rozmístil tak, jak jsou prezentovány v současné podobě knihy. Kniha vyšla v roce 2001 v nakladatelství PRINT-TYPIA.

6.2.4 Fotografie

Dobrý den Brno obsahuje mnoho kvalitních fotografií, které osloví zejména Brňany, ale nejen je. Fotografie jsou věrnou výpovědí o každodenním životě, který může být velmi podobný v kterémkoliv jiném, středně velkém Českém městě.

Brno v zimě, Benešova ▲

Fotografie zachycují místa a pohledy na Brno, které lidé často velmi dobře znají. Ve spěchu všedních dnů však často není čas zamyslet se nad tím, jak je to Brno krásné. Inspiruje k tomu až Dobrý den Brno. Petr Daniel také zobrazuje situace či momenty, do kterých se člověk čas od času dostane nebo je zná z ulic. Jelikož Brno má mnoho kostelů, mnoho fotografií je s nimi tematicky spjato. Fotografie tedy mohou fungovat jako fragmenty minulosti a jsou spouštěči vzpomínek a asociací spojených s určitým místem v Brně.

[14] DANIEL, Petr. *Dobrý den Brno.* Brno: PRINT-TYPIA, 2001, 159 s. ISBN 80-86384-01-2.

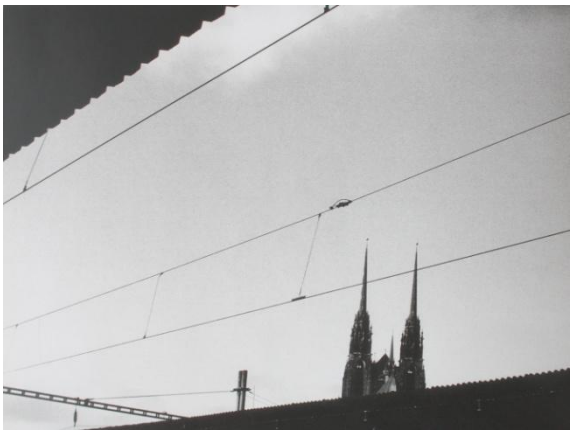

Hlavní nádraží (v pozadí Petrov) ▲

Park Lužánky ▲

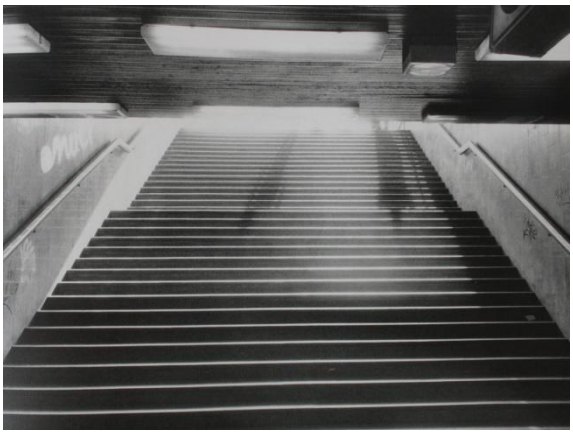

U hlavního nádraží ▲

Kostel sv. Tomáše ▲

Ulice Kobližná ▲

Kostel sv. Jakuba ▲

6.2.5 Závěr

Všechny tvůrci podílející se na tvorbě této knihy práce velmi bavila. Petr Daniel, který na počátku přijal návrh na vytvoření této knihy, se zpočátku obával náročnosti, ale o to byl

pocit po jejím úspěšném dokončení lepší. Ludvík Kundera byl rovněž potěšen možností další spolupráce. Výsledek této spolupráce ocenili zajisté také lidé žijící v Brně, kteří se dočkali po několika desítkách let knihy, která mapuje současný život a místa, bez kterých by Brno nebylo Brnem. V roce 2002 se stalo Dobrý den Brno Fotografickou publikací roku.

6.3 BĚHEM CHŮZE BRNEM

Procházet se ulicemi Brna a dokumentovat jej v různých podmínkách, obdobích a podobách Petra Daniela, zdá se, ještě neomrzelo. Jak jinak vysvětlit, že poté, co vyšlo v roce 2001 Dobrý den, Brno, vydává autor další knihu, tematicky identickou? Současně je kniha v tuto chvíli tím posledním, čím se širší veřejnosti představil. Ačkoliv může potenciální čtenář nabýt dojmu, že kniha bude velmi podobná té předchozí, formou se liší poměrně do velké míry.

6.3.1 O souboru, forma

Devět let uběhlo od té doby, co Petr Daniel vydal svou předchozí knihu. Dobrý den, Brno, mělo černobílou formu i přesto, že již v tu dobu se autorovo portfolio začínalo naplňovat i barevnými kousky. Snad proto, že ještě nebyl s barvou ve své tvorbě natolik sžit a nebyl si jí jist, snad z nostalgie. Postupem času se však stala barevná fotografie tím, co ve tvorbě Petra Daniela převládlo a převládá dodnes. Proto byla, domnívám se, jasná volba to, v jakých barvách bude zpracována právě tato kniha. Petr Daniel však k barvě přistupuje nesmírně opatrně a snaží se jí obraz příliš nezahltit. Tendence vytvářet fotografie monochromatické či s jednou převažující barvou, jsou patrné.

Téměř černobílá barevná fotografie ▲

Nicméně je nutné si uvědomit, že jakkoliv se autor snaží chytře a střídmě o využití barev, ne vždy je možné tuto jednoduchou barevnost docílit v praxi. Současná doba nabízí velké množství lákadel, na které je potřeba nápadně upozornit. Jak jinak zlákat zákazníky současné konzumní společnosti, než vhodným a vypočítaným použitím barvy? Výsledek je tedy ten, že barvy je kolem nás opravdu hodně a všímat si zajímavých momentů, které by se odehrávaly v barvách korespondujících s okolím tak, aby vznikla zajímavá fotografie, je téměř nemožné. Tedy pokud nemá autor všímavé a citlivé oko jako Petr Daniel. I přesto se však v souboru najdou fotografie, kde není na první pohled jasné, jakou zde hraje barva roli (viz fotografie vpravo).

Příklady nejasného záměru s barvou ▲

„Barva má být jednoduchá a má mít svoje opodstatnění. Což se vždycky nepodaří.“ Sám Petr Daniel tedy uznává, že ne vždy je výsledek jeho barevných fotografií takový, jaký se domnívá, že je ideální. „Když chytnete dobrý záběr, tak se moc nemůžete dívat na barvu. Někdy uděláte silnou fotku a někde v pozadí to ruší červený flek a můžete to vyhodit. V tom je ta barva ošidná, řekl bych. Že rozptyluje.“ I přes velký důraz na důležitost střídmého použití barvy ve fotografii autor upřednostňuje děj a sílu momentu. Ten je pro něj klíčový. Pokud k tomu barva zajímavě hraje, o to lépe, pokud ne, není to problém za předpokladu, že je fotografie dostatečně silná.

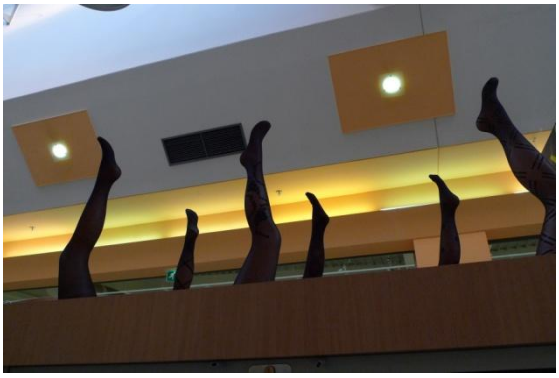

Příklady dobře použité barvy ▲

Dalším rozdílem ve srovnání s předchozí knihou je fakt, že všechny fotografie jsou fotografovány na digitální fotoaparát, což může vyplývat již z úvodu v této kapitole. Barva jde totiž ruku v ruce právě s digitálním přístupem, který praktikuje v dnešní době většina

fotografů. Práce s digitálním fotoaparátem výrazně usnadňuje práci a kromě počátečního vkladu do techniky není na rozdíl od klasické fotografie v průběhu nijak finančně náročná. I tohle jsou důvody, kvůli kterým Petr Daniel postupně přešel právě k digitálnímu fotoaparátu. Oceňoval zejména pohodlnost fotografování tímto způsobem. Zároveň měla tato změna pozitivní vliv na jeho tvorbu, protože najednou začal do velké míry experimentovat (zejména se světlem a bleskem) a nebál se vytvářet fotografie, které by v minulosti nepořídil, protože byl limitován.

Typ fotoaparátu, který vlastní, je však určitým kompromisem. I přesto, že je vlastníkem klasické digitální zrcadlovky, a to modelu Nikon D700, využívá ji zřídkakdy. Jedna z mála příležitostí, kdy bere fotograf tento fotoaparát občas do akce je při svých cestách v cizině, kdy s pevným objektivem 28mm fotografuje od pasu. Petr Daniel se již totiž poučil, že přiložit fotoaparát k oku není v cizích zemích příliš bezpečné. Má historku z cest v Bruselu, kde fotografoval v arabské čtvrti, klasicky s fotoaparátem u oka, přičemž někteří občané zmiňované čtvrti reagovali poměrně negativně. „Nebylo to příjemný," komentuje celou situaci „byl jsem rád, že jsem odešel nepohaněn." Klasická situace, do které se jistě každý dokumentární fotograf někdy dostal. Právě z toho důvodu Petr Daniel preferuje nenápadnější model, nicméně kvalitou jeden z nejlepších kompaktních fotoaparátů, a sice Sony RX100. Právě jeho nenápadnost a kompaktnost je to, co fotograf oceňuje nejvíce, jelikož jej může stále mít u sebe a v momentě, kdy uvidí zajímavý obraz a působivé světlo, vytáhnout ve mžiku sekundy a zvěčnit onu realitu. Právě takovým způsobem vzniká velká většina prací Petra Daniela obecně a zejména pro tuto knihu. Fotoaparát nosí stále u sebe stejně tak jako nosí v dnešní době téměř každý mobilní telefon. „Já to moc nešetřím, když to nosím po kapsách" dodává fotograf a zdůrazňuje, že je pro něj fotografování zajímavých momentů a situací téměř každodenní záležitostí. K tomu mu postačí výše zmiňovaný fotoaparát opatřený kvalitním objektivem a rychlým ostřením, i přesto, že výsledné fotografie jsou ve formátu JPG, což znemožňuje kvalitní editaci fotografií, která by byla možná, kdyby byly pořízený v kvalitě RAW.

6.3.2 Spolupráce s Šešulkou

Tato kniha je zajímavá především také tím, že má dva autory. Kromě Petra Daniela je to také Pavel Šešulka, jeho dlouholetý kolega a kamarád. Přihlédnuvše k okolnostem bylo snad jen otázkou času, kdy se tito dva autoři spojí a zpracují nějaký společný projekt. Nejen že jsou dlouholetými přáteli, ale od samého počátku seznámení se je propojují společné znaky

ve fotografické tvorbě. Když Petr Daniel přišel s návrhem vytvořit knihu s fotografiemi o Brně, Šešulka souhlasil i přesto, že v té době aktivně nefotografoval. V rozhovoru s Pavlem Šešulkou[15] sám o sobě řekl, že fotografování už moc vážně nebere, ale práce na tomto souboru ho bavila, jelikož měl určitý cíl a to ho motivovalo k práci.

Nejednalo se o rychlé a impulzivní rozhodnutí . Petr Daniel komentuje počáteční fázi vzniku knihy, resp. debaty o ní, následovně: „Dlouho jsme o tom diskutovali a nejednu sedmičku u toho vypili“ Důvodem, proč rozhodnutí o zpracování knihy trvalo poměrně dlouho bylo zejména to, že každý měl o knize jinou představu, a trvalo tedy nějakou dobu, než se autoři, obyčejně velmi si podobni fotografickým stylem, sjednotili. Každý z nich musel udělat určitý kompromis, aby se dosáhlo dobrého výsledku. „Samozřejmě jsme si vzájemně řekli, co se nám líbí a nelíbí“ říká Pavel Šešulka, „ale já jsem to nechal hlavně na Petrovi, on je vůdčí osobnost.“[14]

Antonín Dufek hovoří o zvyšujícím se počtu autorských dvojic a týmů v umění poslední dobou, přičemž jejich styl tvorby dělí na dva druhy: „Někdy svá díla podepisují společně, jindy si práci rozdělují systémem ´ten umí to a ten zas tohle´ a pak je i bez podpisu jasné, kdo co dělal. Případ Petra Daniela a Pavla Šešulky je zvláštní v tom, že si své snímky podepisují každý sám, ale kdyby to nedělali, těžko bychom je od sebe rozeznali. Přitom to ani zdaleka nejsou běžné momentky, jaké dělá každý vlastník kvalitního digitálního fotoaparátu. Každá z nich vychází z osobitého postřehu...“[16] Souhlasím s názorem Antonína Dufka, že fotografie jsou si stylově velmi podobné. Často mají stejný humorný či ironický podtón. Šešulka uvedl, že dlouholeté přátelství mělo nejspíše vliv na jejich stejný styl ve tvorbě.[14]

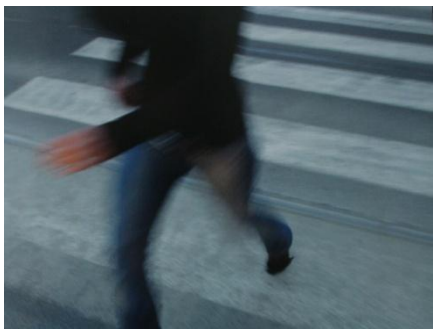

Stejné znaky ve tvorbě PD a Šešulky ▲

[15] Rozhovor s Pavlem Šešulkou 21.7.2015

[16] DANIEL, Petr, Pavel ŠEŠULKA. *Během chůze Brnem*. Vyd. 2. Brno: Host, 2010, 129 s. ISBN 978-80-7294-385-2.

6.3.3 Obsah

Spolupráce dvou autorů může mít velmi dobrý a působivý výsledek, nicméně je třeba počítat s komplikacemi a neshodami. Ačkoliv jsou výsledné fotografie Petra Daniela a Pavla Šešulky velmi podobné a divák nejspíše nabude dojmu, že spolupráce tím pádem probíhala velmi hladce, tvorbu této knihy zpomalila zejména neschopnost dokázat se dohodnout na výsledném výběru fotografií. Záměrem bylo dělat spíše živou fotografii a najednou před sebou autoři měli spoustu zákoutí, detailů a krajinek. Ty sice byly pořízeny v Brně, byly dobré, ale autoři museli vybalancovat jejich počet a udělat ideální kombinaci s fotografiemi, na kterých figurovali lidé. Autorem těchto neživých fotografií, tedy fotografií, které byly vyřazeny, byl zejména Petr Daniel.

Kompromis se samozřejmě povedlo udělat a výsledkem je soubor o Brně a jeho lidech. Hlavním tématem je každodennost a běžné situace, do kterých se lidé dostávají denně. Ačkoliv se můžou tyto rutiny zdát nevýznamné, jsou charakteristickou součástí života Brňanů. Na fotografiích Petra Daniela a Pavla Šešulky je možné najít mistrně zdokumentované věci jako: konzumace jídla a posedávání v kavárnách v centru Brna; nákupy v obchodních centrech a pasážích; působivé výlohy, reklamy a další (často humorným způsobem zachycené) způsoby, jak zlákat zákazníky; aktivity všeho druhu odehrávající se na Náměstí Svobody; odlehčená móda dam procházejících rozpálenými ulicemi Brna v létě i snaha skrýt se před mrazem či deštěm, když léto Brno opustí; touha po umění v podobě návštěv galerií, kterých má Brno mnoho; netrpělivé vyčkávání na zastávkách a nudné cesty tramvají; procházky v okolí Špilberka či Petrova; Brno ozdobené plakáty a sochami; ulice lemující architektonické skvosty i zdevastované budovy... zkrátka brněnský život ve všech jeho podobách. Antonín Dufek charakterizuje fotografie jako „zobrazování městského života, které se rozvíjelo od konce padesátých let pod heslem ´poezie všednosti)“[15].

V knize se na Brno a to, co se v něm odehrává, často díváme skrze skleněné výlohy nebo odrazy v nich, stejně jako odrazy v jiných lesklých plochách, př. na autech, fontáně, či kalužích. Vnímání obyčejných dějů skrze takové „filtry“ přispívá k poetickému vnímání reality a divák má možnost sledovat Brno subjektivními brýlemi autorů.

Fotografové často zachycují detaily, zejména budov a jiných neživých věcí, různá zákoutí a nalezená zátiší.

Nejdůležitější jsou však momenty, které se podařilo fotografům zachytit díky bystrému postřehu a rychlé reakci. Divák tak nachází pouhé fragmenty situací, jež se odehrávaly před očima fotografů v době dokumentování této reality. „Zobrazená skutečnost mívá podobu bleskurychle zahlédnutých „útržků“ světa, jehož souvislosti si můžeme jen domýšlet,“ píše Dufek [15].

Fotografie v knize nejsou jen náhodně zachycené momenty, zároveň však nejsou něčím, nad čím by fotografové mohli dlouze přemýšlet. V mnoha případech se divák pousměje nad ironií, absurditou či kontrastem toho, co vidí. Bez smyslu pro humor, který autoři rozhodně nepostrádají, by byly fotografie bezmyšlenkovitými kopiemi reality.

Všímavý divák postřehne poměrně častý výskyt žen ve fotografiích a zobrazení jejich předností. Není se čemu divit, když fotografové jsou muži s inklinací k zachycování krásných věcí v okolí.

Náměstí Svobody ▲

Zátiší a zákoutí ▲

Pavel Šešulka, odrazy Brna ve skle ▲

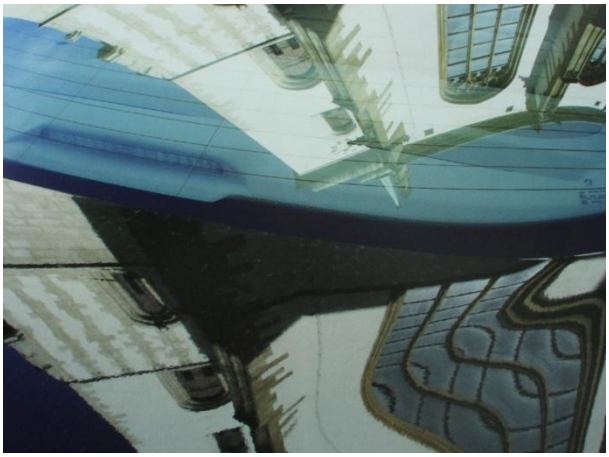

Odrazy Brna v autě ▲

Pavel Šešulka, Fragmenty situací ▲

Fragmenty situací ▲

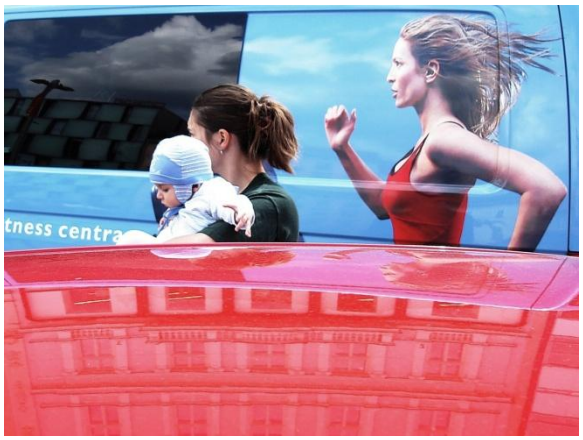

Pavel Šešulka, humor ve fotogorafii ▲

Humor ve fotogorafii ▲

Pavel Šešulka, ženy ▲

Ženy ve fotografii ▲

Zatímco kniha obsahuje velké množství kvalitních, o Brňanech a jejich místech dobře vypovídající snímky, některé fotografie ve mně vzbuzují jakési nepochopení, proč byly do souboru zařazeny. Takových však není mnoho. K fotografii chodníku Petr Daniel říká: „Mně se líbí pro její vrstevnatost asfaltu jak šla doba, to jsou podle mne ty fotky, kde si musí člověk (když chce) něco domýšlet.“

Pavel Šešulka ▲

Petr Daniel ▲

6.3.4 TIMO – jeho texty a on

Když se kdokoliv vydá do ulic Brna, často ho upoutají nápisy, obrázky, vzkazy či ilustrace na zdech domů, zastávkách či tramvajích. Takových grafických výtvorů je kolem spousta, ale není mnoho takových, které se snaží sdělit kolemjdoucím nějakou zprávu nebo okomentovat současnou situaci politickou, společenskou či jinou. Dílo streetartového umělce pod pseudonymem TIMO je však jiné a je možné jej nalézt během chůze Brnem i v Během chůze Brnem od Petra Daniela a Pavla Šešulky.

Dílo TIMA v ulicích Brna [17] ▲

Dílo TIMA je rozmanité. Vytváří krátké texty a zamyšlení, která sprejuje podle vlastnoručně vyrobených šablon například na odpadkové koše, sloupy trakčního vedení či kusy betonu v ulicích města Brna. Právě soubor těchto textů doplňuje fotografie dvou autorů v knize. TIMO dále tvoří jednoduché kresby a přetváří loga

známých firem, často zesměšňujíc jejich činnosti, a prezentuje je na veřejných a frekventovaně navštěvovaných místech v rámci Brna. V několika případech byly jeho velkoformátové práce tohoto typu zamalovány, jelikož majitelé firem nesouhlasili s jejich obsahem.

TIMOvy texty jsou v Během chůze Brnem náhodně umístěny na stránkách a kromě vizuálního zážitku z fotografií divákovi poskytují taktéž zážitek literární. Účelem textů není popisovat fotografie. Umělec již měl v době vytváření knihy své texty hotové, a tak pouze poskytl šablonky Petrovi Danielovi a Pavlovi Šešulkovi, přičemž grafik je zapracoval průběžně do knihy.

TIMŮV text v knize ▲

TIMŮV text v Brně [17] ▲

Šablony sloužící k realizaci textů ▲

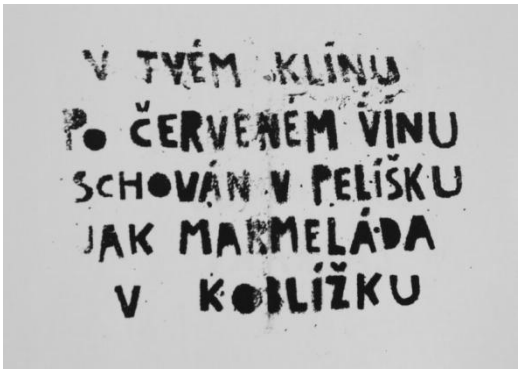

TIMŮV text v knize ▲

[17] Obrázky staženy ze stránky: www.echotimoid.rajce.idnes.cz.

Fotografie obsažené v knize nebyly řazeny na základě žádného systému. Jelikož autoři jsou dva, nabízela by se zde možnost střídavého řazení, což se však nestalo v tomto případě. Petr Daniel říká, že záměrem bylo docílit nějaké smysluplnosti a sjednocení dvoustran. Autoři tedy sestavili pořadí fotografií v knize na základě jejich citu a jinak tomu nebylo pravděpodobně ani s přiřazováním textů k jednotlivým obrázkům. I přesto, že Petr Daniel říká, že texty nemají nijak korespondovat s fotografiemi, já zde v několika případech určitou spojitost nacházím. Záměrem sice možná nebyla, ale podvědomě možná autoři obsahem textů ovlivněni byli.

TIMa objevila Kateřina Tlachová, současná přítelkyně Petra Daniela a navrhla jej jako vhodného člověka, jehož zajímavě graficky zpracované texty by doplnily fotografie v knize. TIMO měl o rozsahu a typu spolupráce jinou představu, a tak se od Během chůze Brnem distancoval.

Náhodná korespondence textu s fotografií v knize ▲

6.3.5 Závěr

Listování v Během chůze Brnem je skvělým vizuálním zážitkem a přivozuje autentické pocity, které Brňané během chůze Brnem zažívají. Současně ukazuje něco navíc, čeho si běžný člověk v zajetí zaneprázdněnosti všedních dnů nevšimne. V knize Cesty Československé fotografie je popsána československé fotografie mezi válkami způsobem, který by se dal přirovnat k fotografiím Petra Daniela: „Od počátku se tu projevuje typický český smysl pro lyriku, komiku, fantasknost i absurditu světa – tedy pro onu zvláštní směsici citu a ironie, jež dala v literatuře vzniknout nesmrtelné postavě Haškova dobrého vojáka Švejka, ale i hrdinům děl Kafkových.“[18]

[18] MRÁZKOVÁ, Daniela a Vladimír REMEŠ. *Cesty československé fotografie: vyprávění o historii československé fotografie prostřednictvím životních a tvůrčích osudů vybraných osobností a mezních vývojových okamžiků*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1989, 359 s.

6.4 JINÉ KNIHY O MĚSTECH

Petr Daniel vycházel z knihy Brno, jejímiž autoři byli Miloš Budík, Karel Otto Hrubý a Vilém Reichmann, a navazoval na ni svým Dobrý den Brno. Obecně jsou obě knihy tematicky jednotné, ovšem s odlišnou grafickou úpravou a celkovým pojetím. Zatímco Petrovi Danielovi jde o náladu a jakousi poezii, autoři Hrubý, Budík a Reichmann nepřikládají těmto aspektům velký význam. Ačkoliv kniha Brno obsahuje mnoho kvalitních fotografií, převládají tam takové, které mají klasickou podobu místopisných knih o městě. Co se grafického zpracování týče, tři autoři umístily do knihy obrovské množství fotografií a často je jich na stránkách více než jedna. Oproti tomu, Petr Daniel udržel publikaci v jednoduchém stylu umístěním vždy pouze jedné fotografie na stranu, což hodnotím pozitivně, jelikož tím není divák přehlcen velkým množstvím vizuálních podnětů. V obou knihách jsou zachycena jak místa a neživé věci, tak lidé a život na ulicích Brna.

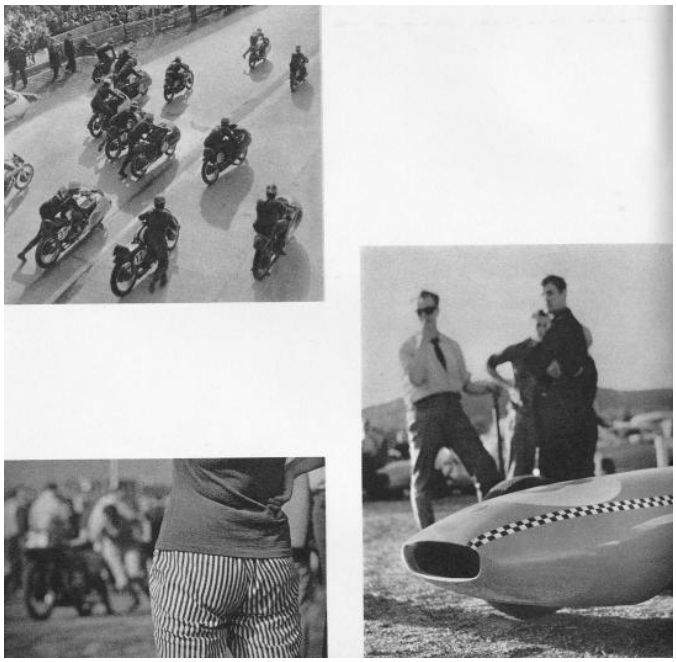

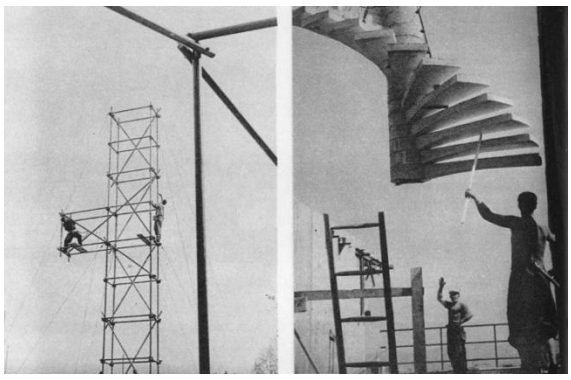

Ukázky z knihy Brno od M.Budíka, K.O.Hrubého a V.Reichmanna ▲

Z trojice výše zmíněných autorů je významný zejména K.O.Hrubý, který byl nejen velmi aktivní ve své fotografické činnosti, ale působil také jako pedagog na SUPŠ v Brně a později na Institutu výtvarné fotografie. Vyučoval na Lidové škole umění a byl aktivní v brněnském Fotoklubu. „Vedle své pedagogické činnosti spolupracuje s časopisy a novinami, pracuje pro nejrůznější závody a instituce. Jeho snímky se uplatnily i v obrazových publikacích o městě Brně.“[19] Publikací o Brně a jižní Moravě vytvořil poměrně hodně, např.: Brno (1951, 1955, 1961), Brno v fotografijach (1961), Hodonínsko (1962), Brno dnes a zítra (1973), Jižní Morava (1977)[16] atd. Fotografie v knihách jsou však zejména popisného charakteru a obsahují mnoho krajinek.

Fotograf Libor Teplý se rovněž věnuje Brnu, nicméně spíše po architektonické stránce. Vydal knihu Brno – procházka dějinami a architekturou města. Dále vydal 100 let v Brně, což je kniha zaměřující se na změny v Brněnských ulicích, a drobné publikace např. o Brněnských kostelích a vile Tugendhat. Jeho fotografie jsou technicky velmi dobře provedeny, nicméně po výtvarné a obsahové stránce nedosahují kvalit výše uvedených autorů či Petra Daniela.

[19] ARMUTIDISOVÁ, Irena. *Karel Otto Hrubý*; Nadace Viléma Reichmanna v Brně, 1996: Brno, 1996.

7. Kurátorství v galerii Pod Bukem.

Obrovská vila Petra Daniela nabízí velké množství možností. Před pár lety se tedy fotograf rozhodl využít její suterén a upravil prostor tak, aby se dal používat jako výstavní místnost. Od 27.6.2013, kdy proběhla první výstava, zde oficiálně funguje galerie Pod Bukem. Prostor je menší, nicméně velmi útulný. Několikrát do roka zde proběhne vernisáž fotografií, jejichž autory vybírá Petr Daniel. Zatím byly vystavováni následující autoři: Pavel Šešulka, Miloslav Stibor, Miloš Budík, Jiří Horák, Jaroslav Pulicar (soubor Chester Nez is speaking), Marie Kratochvílová (soubor Strom ve městě) a Petr Drábek (soubor Můj domov je kde jsem já) Galerii je možné navštívit i kdykoliv po vernisáži po předchozí domluvě. Petr Daniel říká, že život ve vile na Hlinkách je krásný, ale člověk se moc nedostane do styku s jinými lidmi, na rozdíl od těch, co bydlí třeba na sídlištích. Proto je pro něj příjemným zážitkem jednou za čas uspořádat výstavu, pozvat na ni své přátele fotografy a přátele přátel, socializovat se, probrat fotografie a těšit se na další takové setkání.

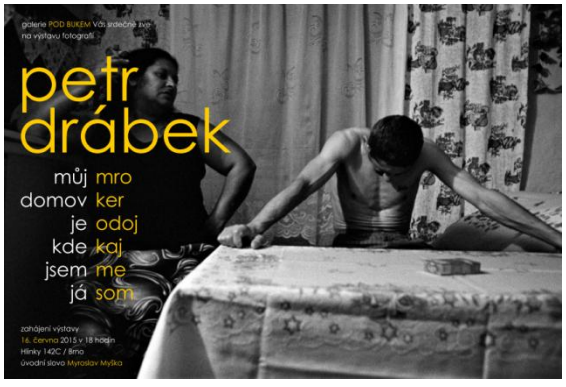

Archiv PD: Momenty z výstav + pozvánka ▲

8. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo seznámit čtenáře s tvorbou Brněnského fotografa Petra Daniela. Ačkoliv je autor veřejnosti znám především jako autor publikací o Brně, představila jsem i soubory s jinou tematikou. Je patrné, že v tvorbě Petra Daniela převládá dokumentární fotografie, ale věnuje se také jiným žánrům a aspektům ve fotografii, které jsou prezentovány v této práci.

Práce nepojednává pouze o současné a zásadní tvorbě autora, ale také o jeho fotografických počátcích, vzpomínkách a minulosti. Jsou zde zahrnuty informace o studiu a osobním životě, které jsou relevantní, jelikož lidé, které potkával při studiu či v životě jej mohli určitým způsobem ovlivnit, a tím i jeho tvorbu.

V této práci jsem vycházela zejména z rozhovorů (osobních či e-mailových) s Petrem Danielem a dalšími autory a kurátory, které probíhaly od září 2014 do července 2015.

SAMOSTATNÉ VÝSTAVY

1988 - VŠ klub Brno

1993 - Galerie „Žlutá ponorka“ Znojmo

1977 - Klinika estetické chirurgie „Laurea“ Brno

Galerie „S“ Břeclav

1999 - Moravská galerie v Brně

Institut slavistiky Vídeň

2000 - Galerie „Zelený dům“ Praha

IBC Brno

2001 - Kavárna „Piano“ Brno

Městské kulturní středisko Náměšť nad Oslavou

Foyer Janáčkova divadla v Brně

Galerie „Žlutá ponorka“ Znojmo

2002 - Galerie „10“ Brno

Státní zámek Lysice

Ay-sur-Moselle (v rámci České sezóny ve Francii)

2003 - Galerie artistů Brno

Galerie „Hlinky“ Brno

Státní zámek Lysice

2004 - Vranov u Brna

Galerie města Blanska

2005 - Art – Stubengalerie Berlín

2006 - Utrecht (Nizozemsko)

2007 - Moravské zemské muzeum Brno

Divadlo Bolka Polívky Brno

2008 - Galerie U rudého vola Brno

2010 - Galerie A3 Brno

Foyer MOÚ Brno

2011 - Galerie U rudého vola Brno

Galerie Práh Brno

2012 - Galerie Konvent Mikulov

Muzeum Olomouc/Café 87

2013 - Galerie 34 Brno

2014 - Muzeum Vyškovska

2015 - Židovské muzeum Praha – pobočka Brno

ÚČAST NA SPOLEČNÝCH VÝSTAVÁCH

1985 – TSTTT Uherské Hradiště
1989 – TSTTT Uherské Hradiště
1990 - TSTTT Uherské Hradiště
Chebské bienále Cheb
1997 - KŠR Náměšť nad Oslavou
2002 - KŠR Náměšť nad Oslavou
2005 - Moravský Krumlov
2006 - KŠR Divadlo Husa na provázku Brno
KŠR Náměšť nad Oslavou

ZASTOUPENÍ VE SBÍRKÁCH

Zastoupen ve sbírce Moravské galerie v Brně

SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

PD = Petr Daniel

SEZNAM PUBLIKACÍ

89/98

Texty: Antonín Dufek

Rok vydání: 1999

ISNB: 80-238-4295-1

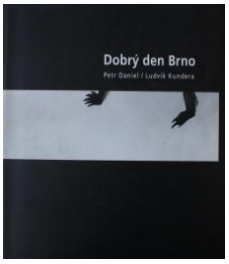

Dobrý den Brno

Texty: Ludvík Kundera, Antonín Dufek

Rok vydání: 2001

ISNB: 80-86384-01-2

Během chůze Brnem

Spoluautor: Pavel Šešulka

Texty: TIMO, Antonín Dufek, Blahoslav Rozbořil

Rok vydání: 2010

ISNB: 978-80-7294-385-2

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ARMUTIDISOVÁ, Irena, Helena BERÁNKOVÁ a Miroslav MYŠKA. *Karel Otto Hrubý*; Nadace Viléma Reichmanna v Brně, 1996: Brno, 1996.

BUDÍK, Miloš, Vilém REICHMANN a Karel Otto HRUBÝ. *Brno*, Krajské nakladatelství Brno: Brno, 1964.

BIRGUS, Vladimír, Jan MLČOCH a Olga MALÁ. *Česká fotografie 20. století: průvodce*. Praha: Uměleckoprůmyslové muzeum, 2005, 163 s. ISBN 80-7101-041-3.

DANIEL, Petr. *Během chůze Brnem*. Vyd. 2. Brno: Host, 2010, 129 s. ISBN 978-80-7294-385-2.

DANIEL, Petr. *Dobrý den Brno.* Brno: PRINT-TYPIA, 2001, 159 s. ISBN 80-86384-01-2.

DANIEL, Petr. *89/98.* Brno: Petr Daniel , 1999. ISBN 80-238-4295-1.

MALŮŠEK, Marek. Institut tvůrčí fotografie FPF Slezské univerzity v Opavě v letech 2006 – 2010. Teoretická diplomová práce. FPF Slezské univerzity v Opavě. Vedoucí diplomové práce prof. PhDr. Vladimír Birgus.

MRÁZKOVÁ, Daniela a Vladimír REMEŠ. *Cesty československé fotografie: vyprávění o historii československé fotografie prostřednictvím životních a tvůrčích osudů vybraných osobností a mezních vývojových okamžiků*. 1. vyd. Praha: Mladá fronta, 1989, 359 s.

TEPLÝ, Libor. *Brno: procházka dějinami a architekturou města*. Vyd. 1. Brno: FOTEP, 2002, 127 s. ISBN 80-902921-3-5.

SEZNAM POUŽITÝCH INTERNETOVÝCH ZDROJŮ

http://www.databazeknih.cz

http://www.echotimoid.rajce.idnes.cz

https://www.fulltable.com

http://www.libor-teply.cz

http://www.maderyc.cz

http://michalbartos.webnode.cz

http://www.petrdaniel.cz

http://slovnik-cizich-slov.abz.cz

http://www.vit.madr.cz

SEZNAM ROZHOVORŮ

Rozhovor s Kateřinou Tlachovou, 21.7.2015

Rozhovor s Pavlem Šešulkou, 21.7.2015

Rozhovory s Petrem Danielem, září 2014 – červenec 2015